

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

Türkiye Bankalar Birliği Sunumu

Erdem Başçı
Başkan

29 Eylül 2015
İstanbul

Özet: Makroekonomik Görünüm ve Para Politikası

- Cari işlemler dengesindeki iyileşmenin Ağustos verisi ile birlikte belirginleşeceği ve yıl boyunca devam edeceği öngörülmektedir.
- Avrupa Birliği ekonomilerindeki talep artışının desteğiyle net ihracatın büyümeye katkısı yılın ikinci yarısında artacaktır.
- TCMB, döviz kurunun etkileri ve enflasyon beklentilerindeki artıştan kaynaklanan riskleri sınırlamak için likidite politikasındaki sıkı duruşunu korumaktadır.
- TCMB, açıklanan “küresel para politikalarının normalleşme sürecinde yol haritası” kapsamında, yakın zamanda geniş bir tedbir paketi uygulamaya başlamıştır.
- Bu çerçevede, para politikası enflasyon görünümüne karşı sıkı, döviz likiditesinde dengeleyici ve finansal istikrarı destekleyici bir duruş sergilemektedir.

Sunum Planı

1. Dengeli Büyüme

- Dış Denge
- Enflasyon
- Büyüme

2. Para Politikası ve Normalleşme Süreci Yol Haritası

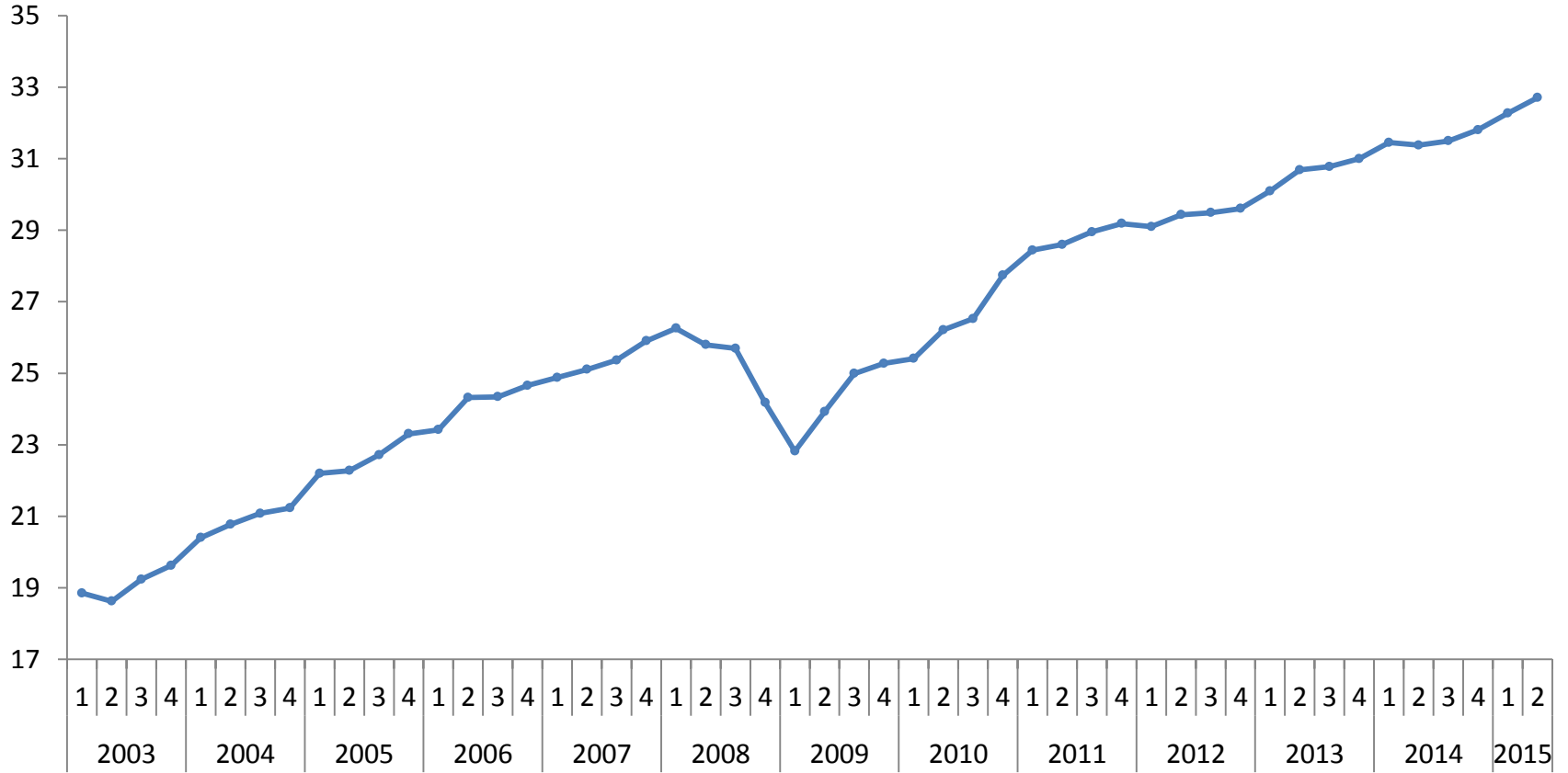
- Para Politikası
- Normalleşme Süreci Yol Haritası

DENGELİ BÜYÜME

Küresel kriz sonrasında Türkiye ekonomisi büyümeye devam etmektedir.

GSYİH

(1998 Sabit Fiyatlarıyla, Milyar TL)

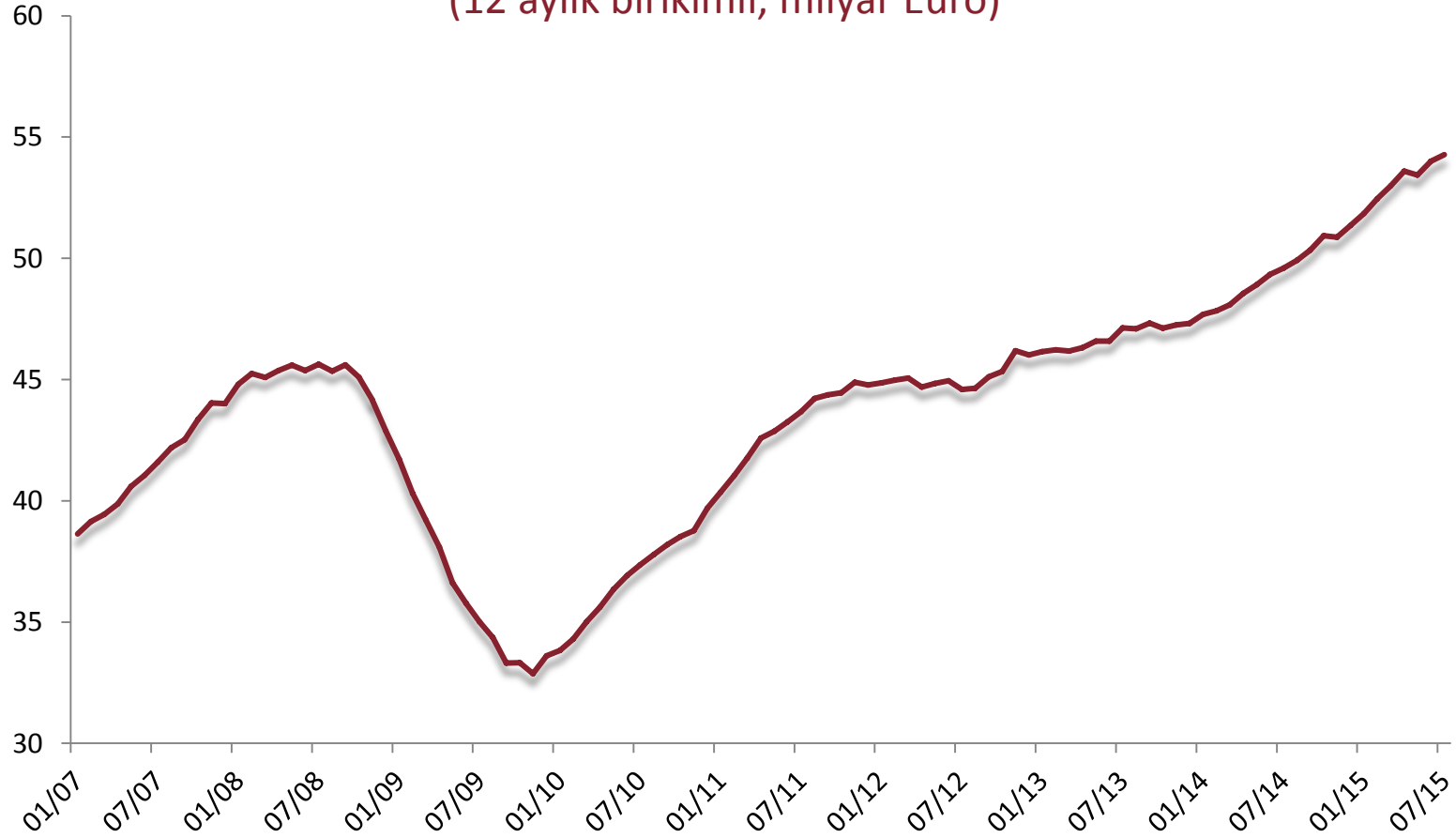
Kaynak: TÜİK.

Son Veri: 2015 Ç2

Dış Denge

Avrupa ekonomilerine yapılan ihracat büyümeyi ve dengelenmeyi desteklemektedir.

Avrupa Birliğine İhracat (12 aylık birikimli, milyar Euro)

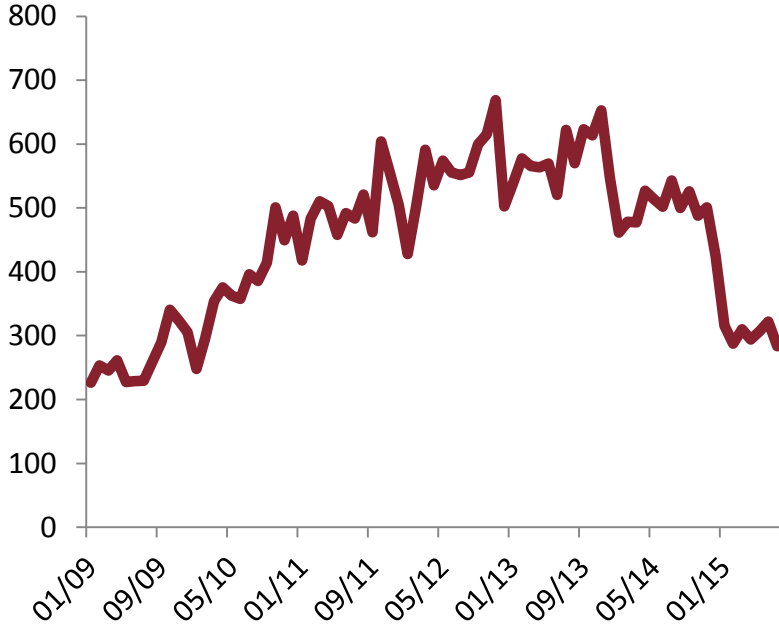
Kaynak: TÜİK.

Son Veri: Temmuz 2015.

Son dönemde jeopolitik gelişmeler ihracat artışını sınırlamıştır.

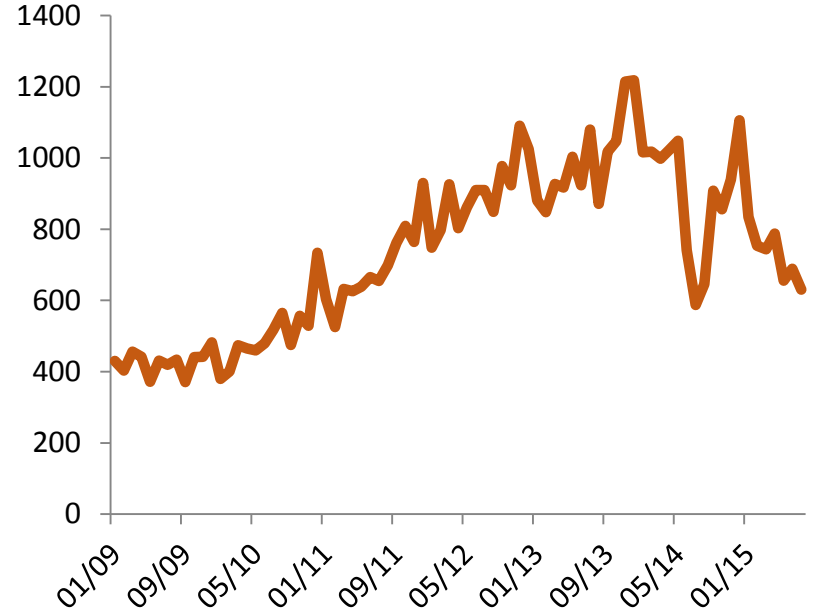
Rusya'ya İhracat

(Aylık, Milyon ABD Doları)

Irak'a İhracat

(Aylık, Milyon ABD Doları)

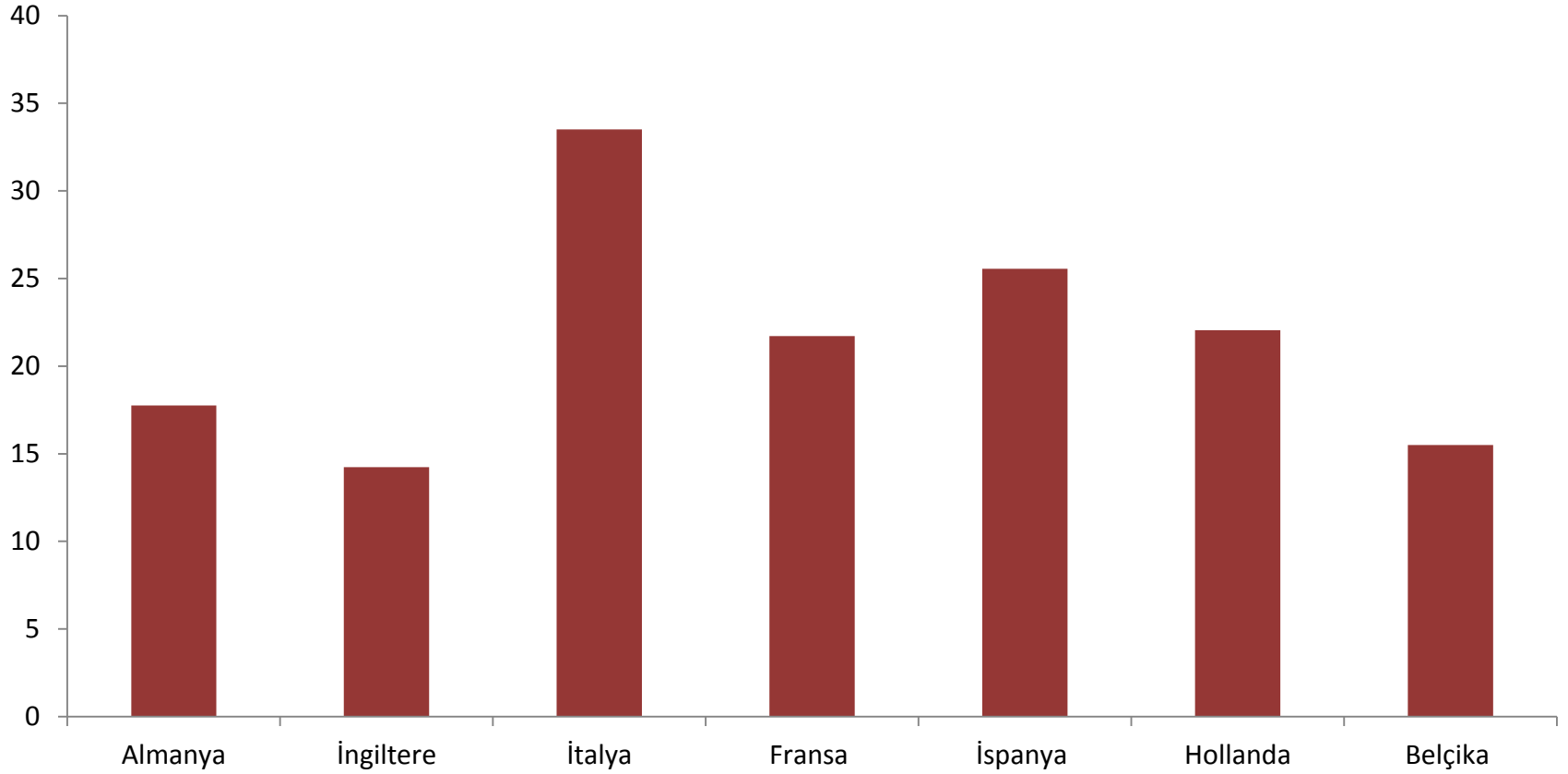
Kaynak: TÜİK

Son Veri: Temmuz 2015.

Yakın dönem verileri, Avrupa ülkelerine yapılan ihracatın güçlü bir şekilde artmaya devam ettiğine işaret etmektedir.

İhracat Büyümesi (1-27 Eylül) (Yıllık Yüzde Değişim, Çalışma Günü Düzeltilmiş, Milyon Euro*)

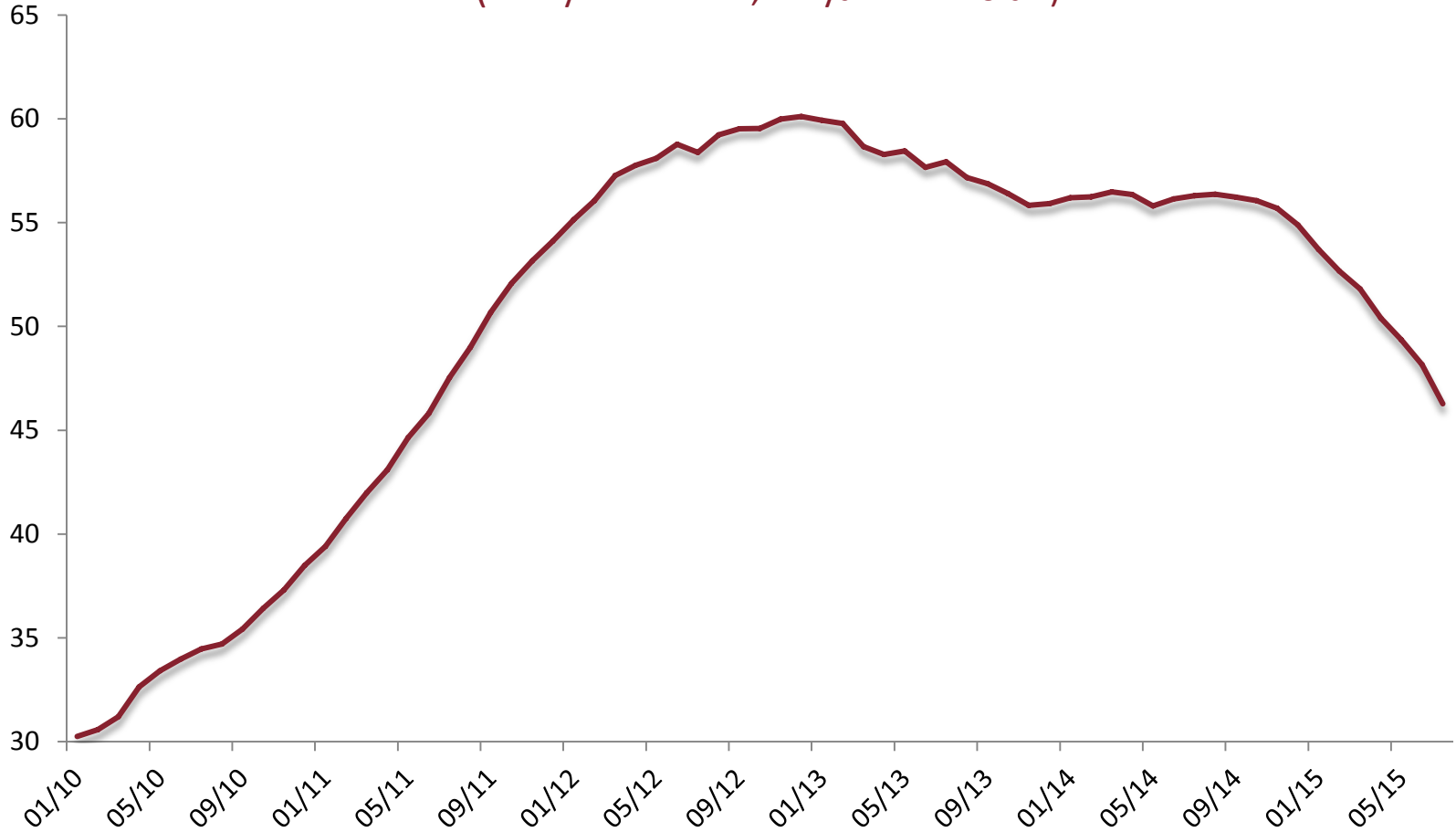
Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi

*İngiltere için milyon Sterlin.

Petrol fiyatlarındaki düşüşün cari denge üzerindeki olumlu etkisi önümüzdeki aylarda daha belirgin hale gelecektir.

Enerji İthalatı

(12-Aylık Birikimli, Milyar ABD Doları)

Kaynak: TÜİK

Son Veri: Haziran 2015.

Reel Efektif Döviz Kuru Endeksi tarihi düşük seviyelere ulaşmıştır

Reel Efektif Döviz Kuru (TÜFE Bazlı, 2003=100)

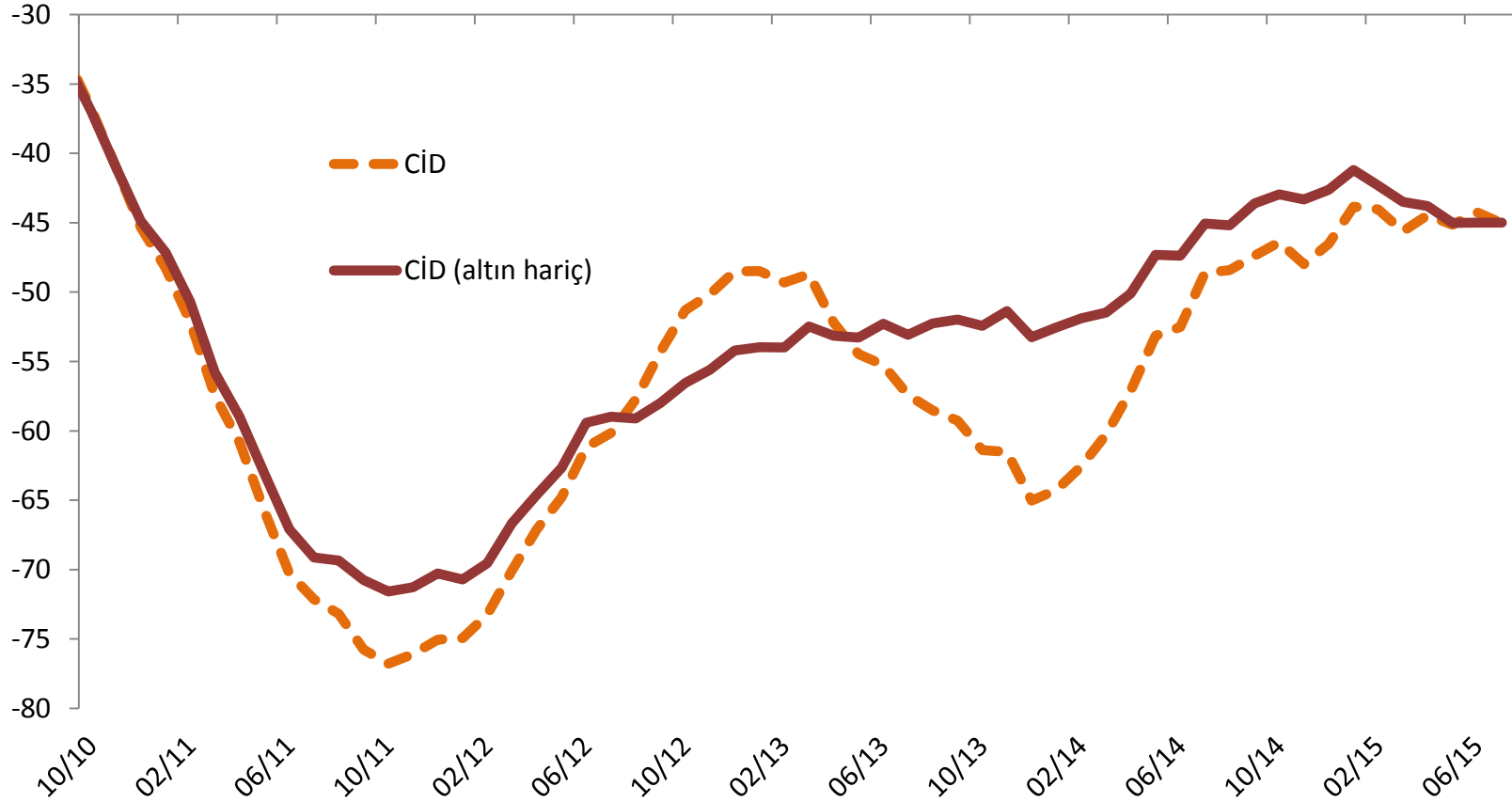

Kaynak: TCMB.

Son Veri: Ağustos 2015.

Cari işlemler dengesindeki iyileşmenin Ağustos verisi ile birlikte belirginleşeceği ve yıl boyunca devam edeceği öngörülmektedir.

Cari İşlemler Dengesi (12 Ay Birikimli, Milyar ABD Doları)

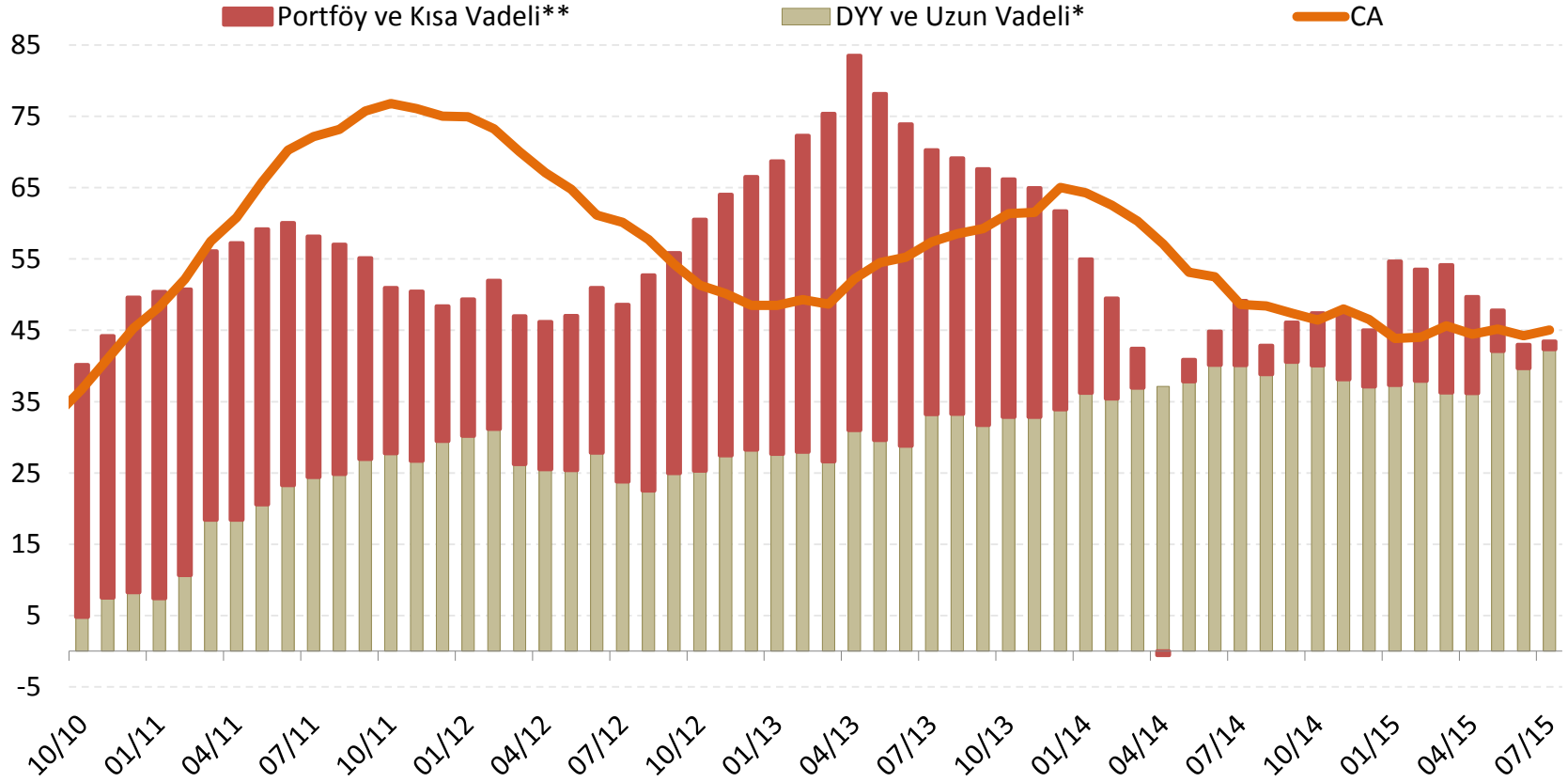

Kaynak: TCMB.

Son Veri: Temmuz 2015.

Temmuz itibarıyla cari işlemler açığı finansmanının neredeyse tamamı uzun vadeli borçlanma ve doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile sağlanmaktadır.

Cari Açığın Finansmanı (12-aylık birikimli, Milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

*Uzun vadeli sermaye hareketleri banka ve özel sektörün uzun vadeli net kredi kullanımlarını ve banka, özel sektör ve Hazine'nin tahvil ihraçlarını kapsamaktadır.

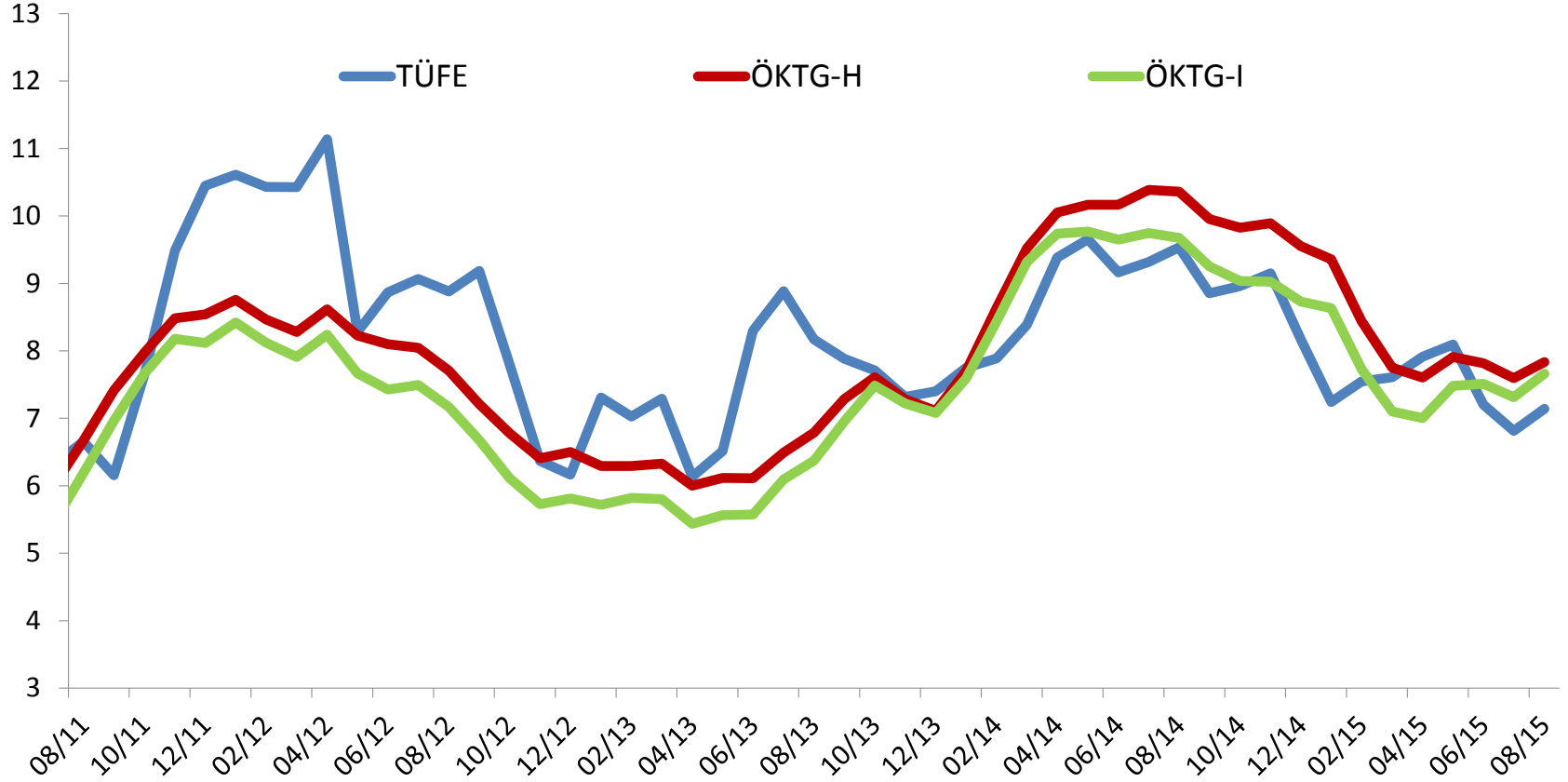
**Kısa vadeli sermaye hareketleri banka ve özel sektörün net kısa vadeli kredi kullanımları ve bankalardaki mevduatları kapsamaktadır.

Son Veri: Temmuz 2015.

Enflasyon

Enerji fiyatlarındaki gelişmeler enflasyonu olumlu etkilerken döviz kuru hareketleri çekirdek enflasyondaki düşüşü geciktirmektedir.

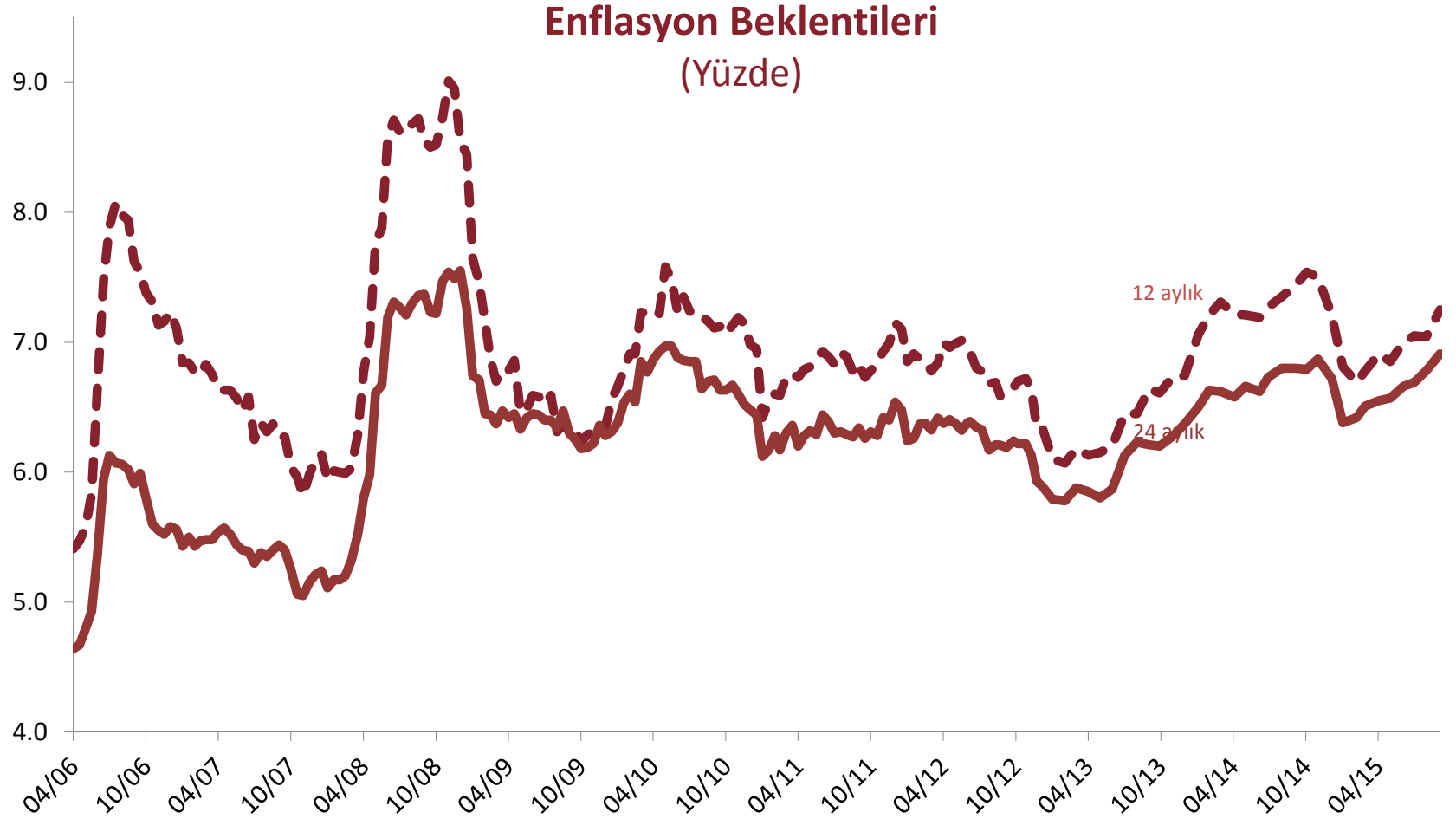
Enflasyon Göstergeleri (Yıllık Yüzde Değişim)

Kaynak: TÜİK.

Son Veri: Ağustos 2015.

Son dönemde dış ve iç piyasalardaki oynaklığa bağlı olarak enflasyon beklentilerinde bir miktar yükseliş gözlenmektedir.

Kaynak: TCMB.

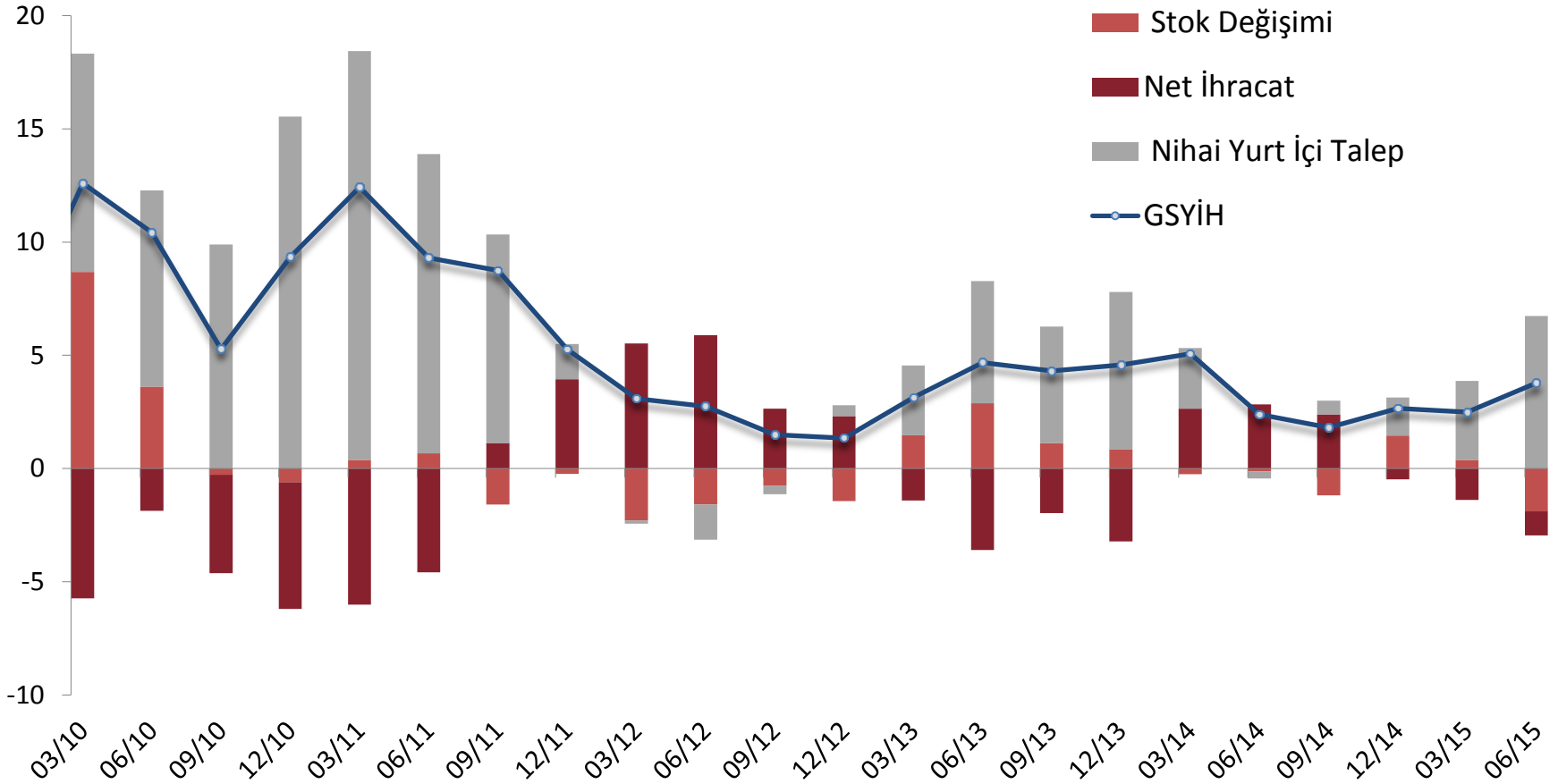
Son Veri: Eylül 2015.

Büyüme

Yılın ilk yarısında iç talep büyümeye ılımlı katkı verirken dış talep zayıf seyretmiştir.

GSYİH Büyümesine Katkılar (Yüzde Puan)

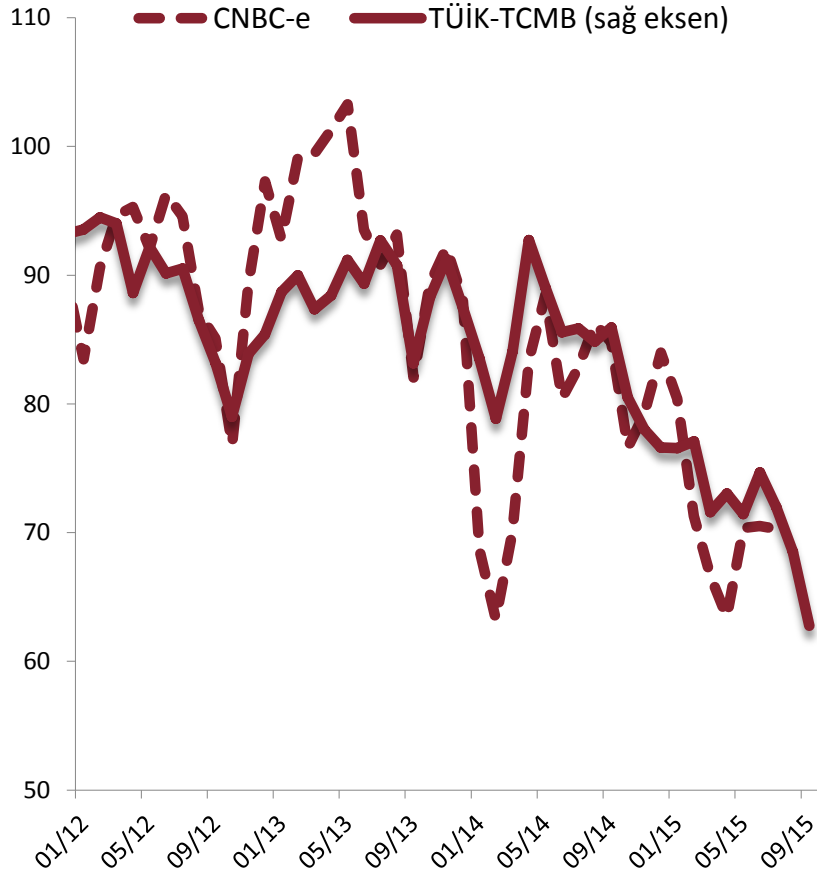

Kaynak: TÜİK

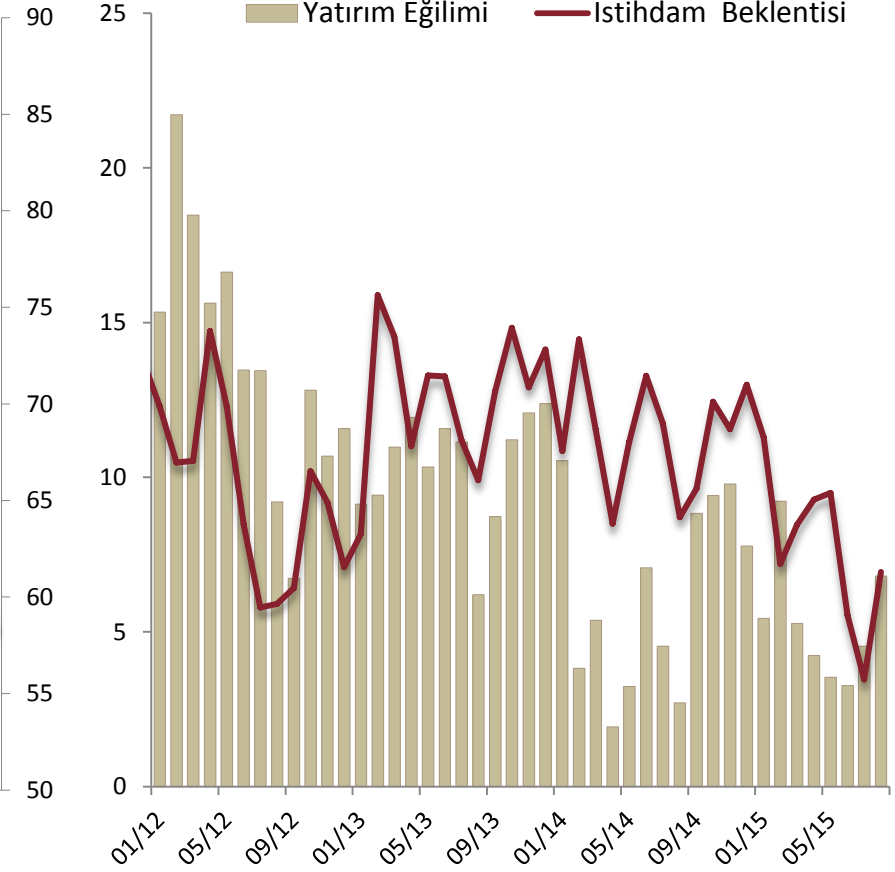
Son Veri: 2015 Ç2

Tüketici güven endeksleri yılın ikinci yarısında özel tüketim talebinde bir miktar yavaşlama olacağına işaret etmektedir.

Tüketici Güveni

Yatırım Eğilimi ve İstihdam Beklentisi (Mevsimsellikten Arındırılmış)

Kaynak: CNBC-e, TÜİK, TCMB.

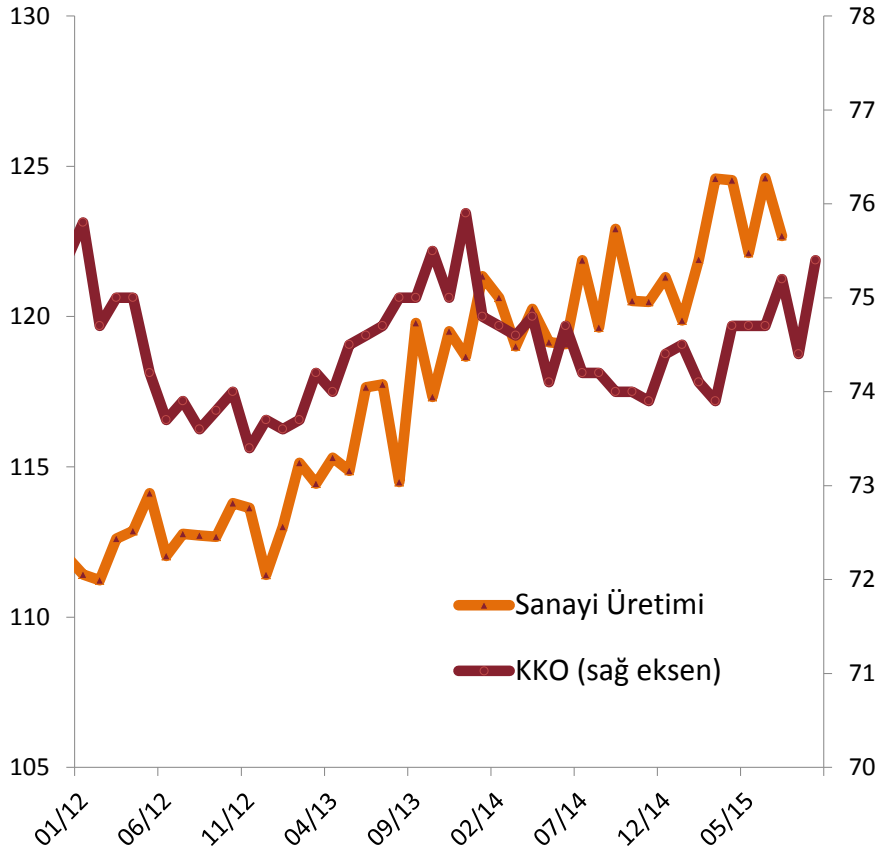
Son Veri: CNBC-e Anketi için Temmuz 2015,
TÜİK-TCMB Anketi için Ağustos 2015

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

Son Veri: Ağustos 2015.

Yılın ikinci yarısında ihracattaki toparlanmanın iktisadi faaliyetteki yavaşlamayı sınırlayacağı tahmin edilmektedir.

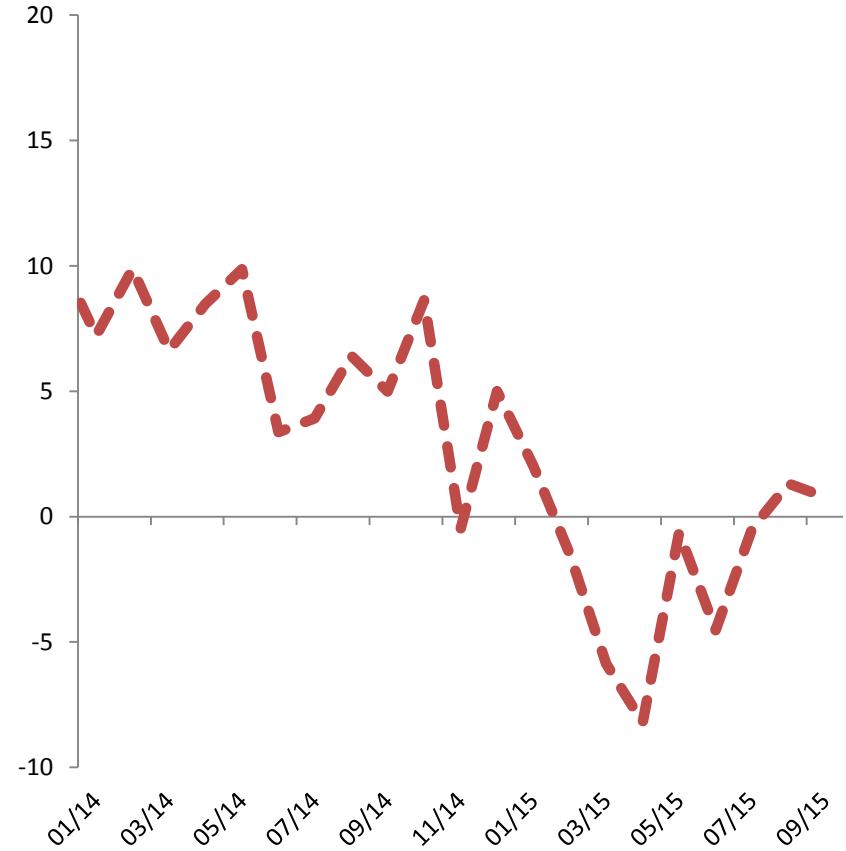
Sanayi Üretimi ve Kapasite Kullanım Oranı (Mevsimsellikten Arındırılmış)

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Son Veri: Sanayi Üretimi, Temmuz 2015.
KKO, Eylül 2015.

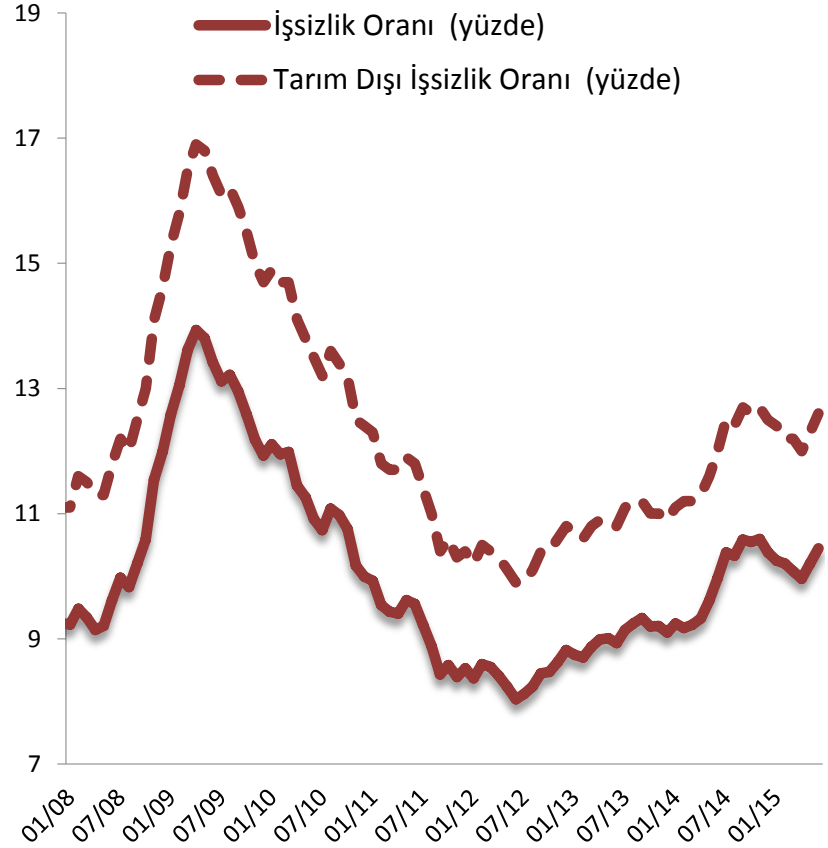
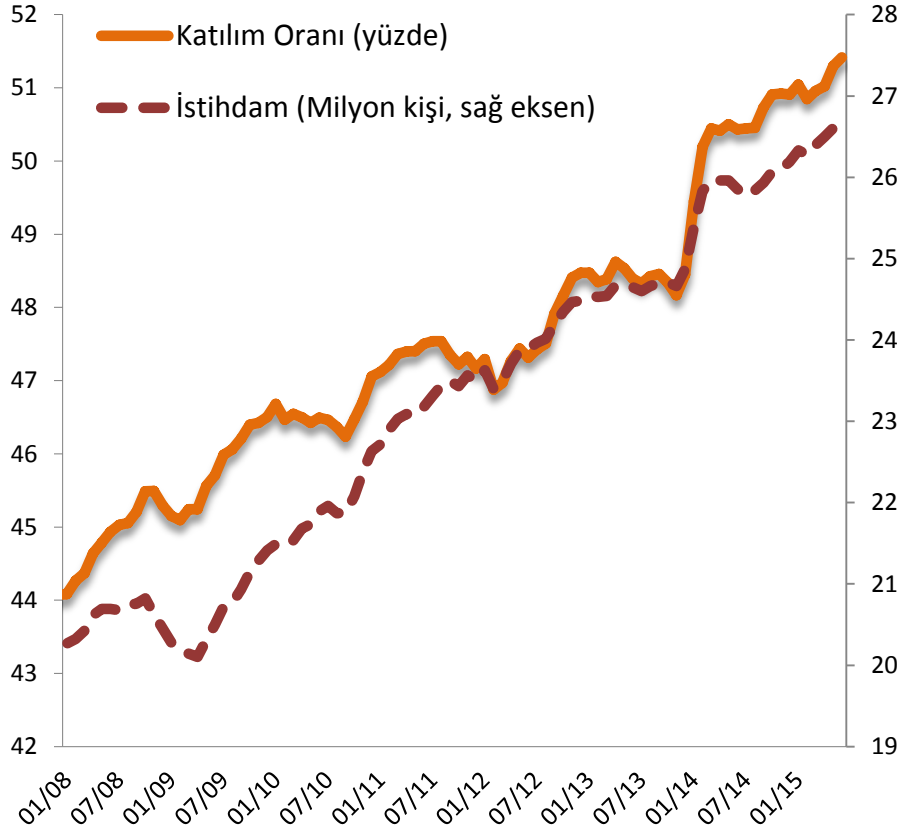
İhracat Siparişleri (Mevsimsellikten Arındırılmış)

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

Son Veri: Ağustos 2015.

İstihdam yılın ilk yarısında istikrarlı bir şekilde artmaya devam etmiştir; ikinci yarıda bir miktar yavaşlama beklenmektedir.

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketi, TCMB.

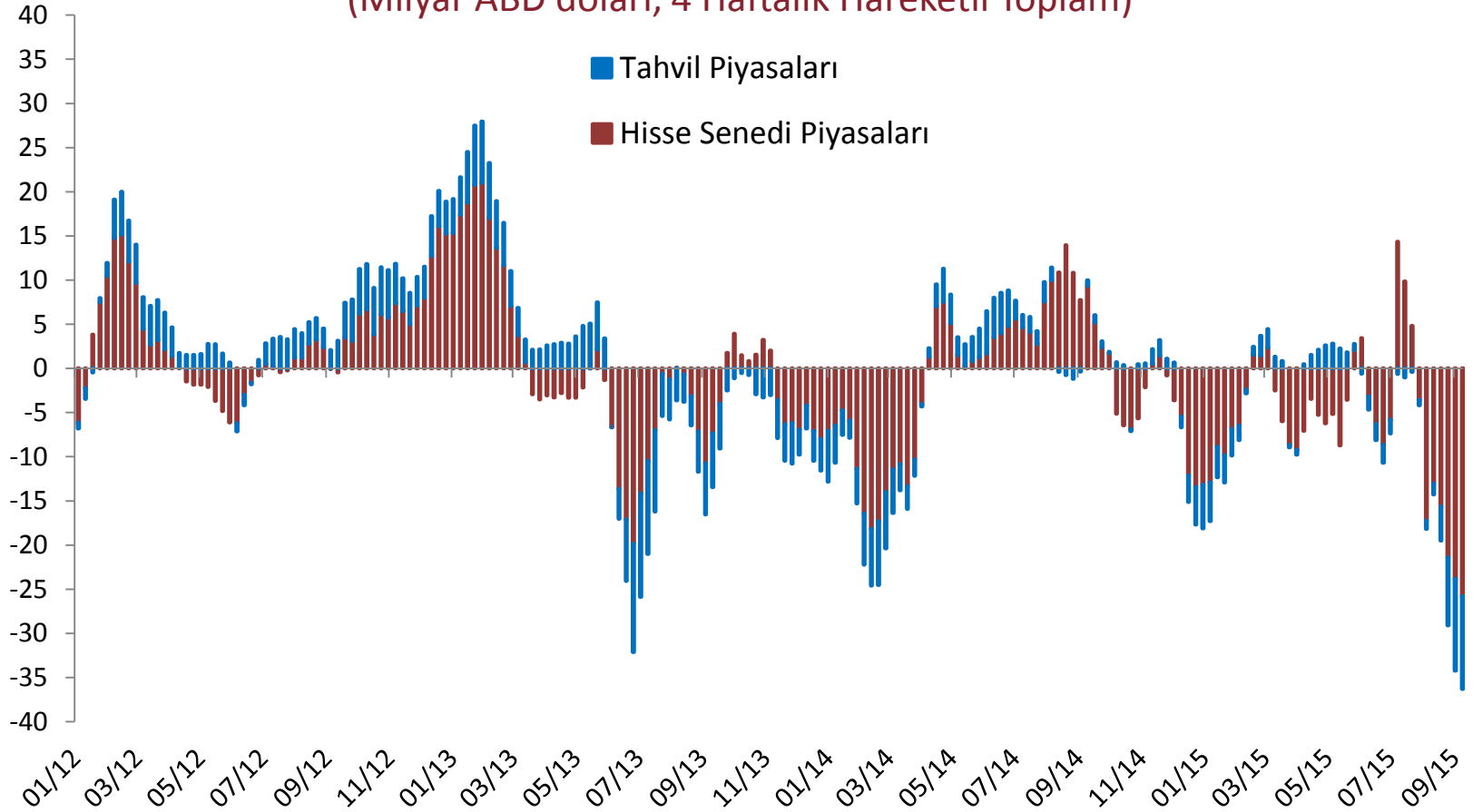
Son Veri: Haziran 2015.

PARA POLİTİKASI VE NORMALLEŞME SÜRECİ YOL HARİTASI

Parasal ve Finansal Koşullar

Gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy akımları oynak bir seyir izlemektedir.

Gelişmekte Olan Ükelere Hisse Senedi ve Tahvil Akımları (Milyar ABD doları, 4 Haftalık Hareketli Toplam)

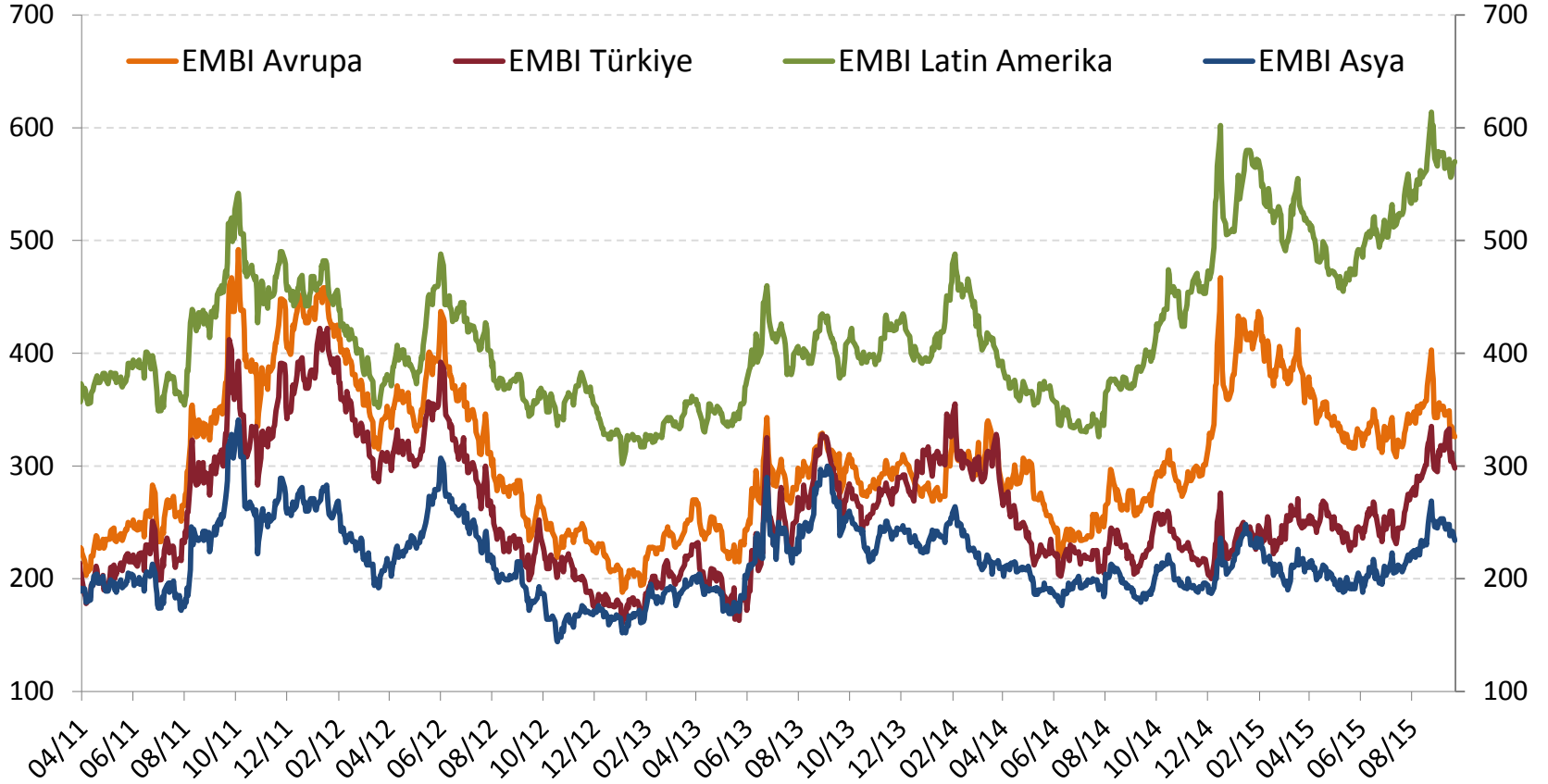
Kaynak: EPFR.

Son Veri: 9 Eylül 2015.

Benzer şekilde risk primi göstergeleri ve...

Ülkelerin ve Bölgelerin Risk Primleri (Baz Puan)

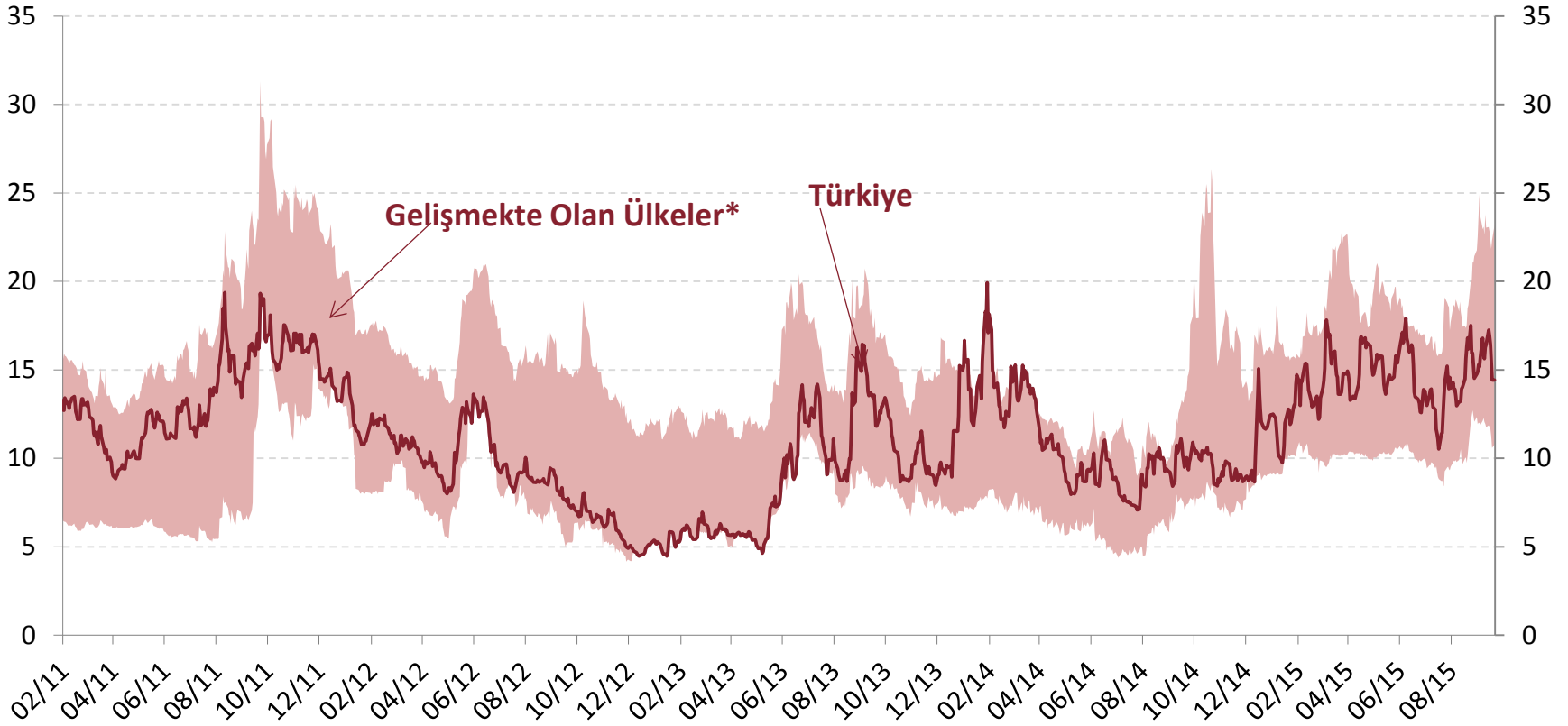

Kaynak: Bloomberg.

Son Veri: 21 Eylül 2015.

...döviz kurları da oynak bir seyir izlemektedir.

İma Edilen Döviz Kuru Oynaklığı (1 Ay, Yüzde)

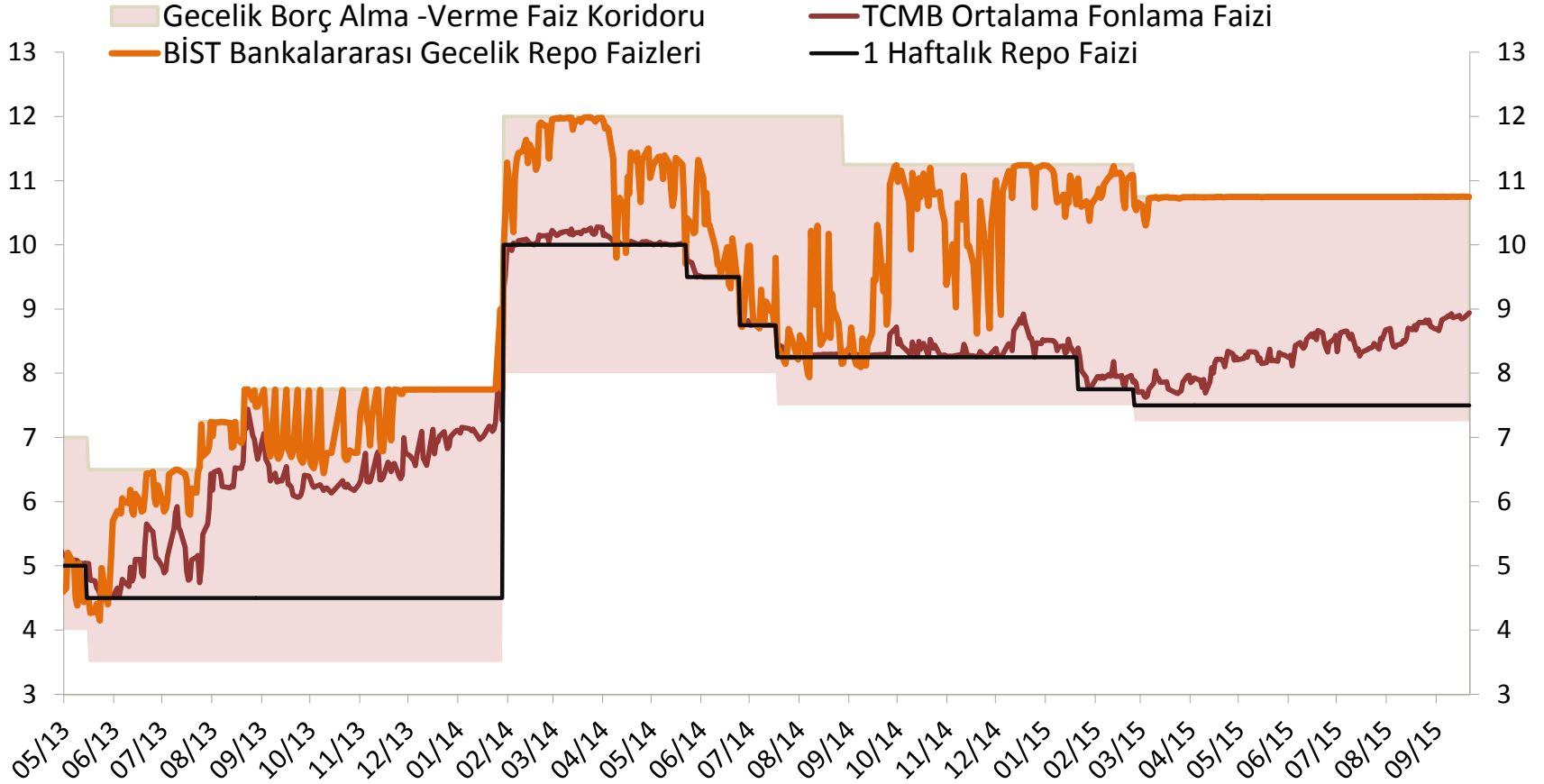
Kaynak: Bloomberg

* Gelişmekte olan ülkeler arasında Brezilya, Şili, Kolombiya, Meksika, Polonya, Çek C., G. Afrika, Endonezya, Romanya para birimlerinin ABD doları karşısında ima edilen oynaklığı kullanılmıştır.

Son Veri: 21 Eylül 2015.

TCMB, enflasyon görünümüne dair riskleri sınırlamak için likidite politikasındaki sıkı duruşunu korumaktadır.

Faiz Oranları (Yüzde)

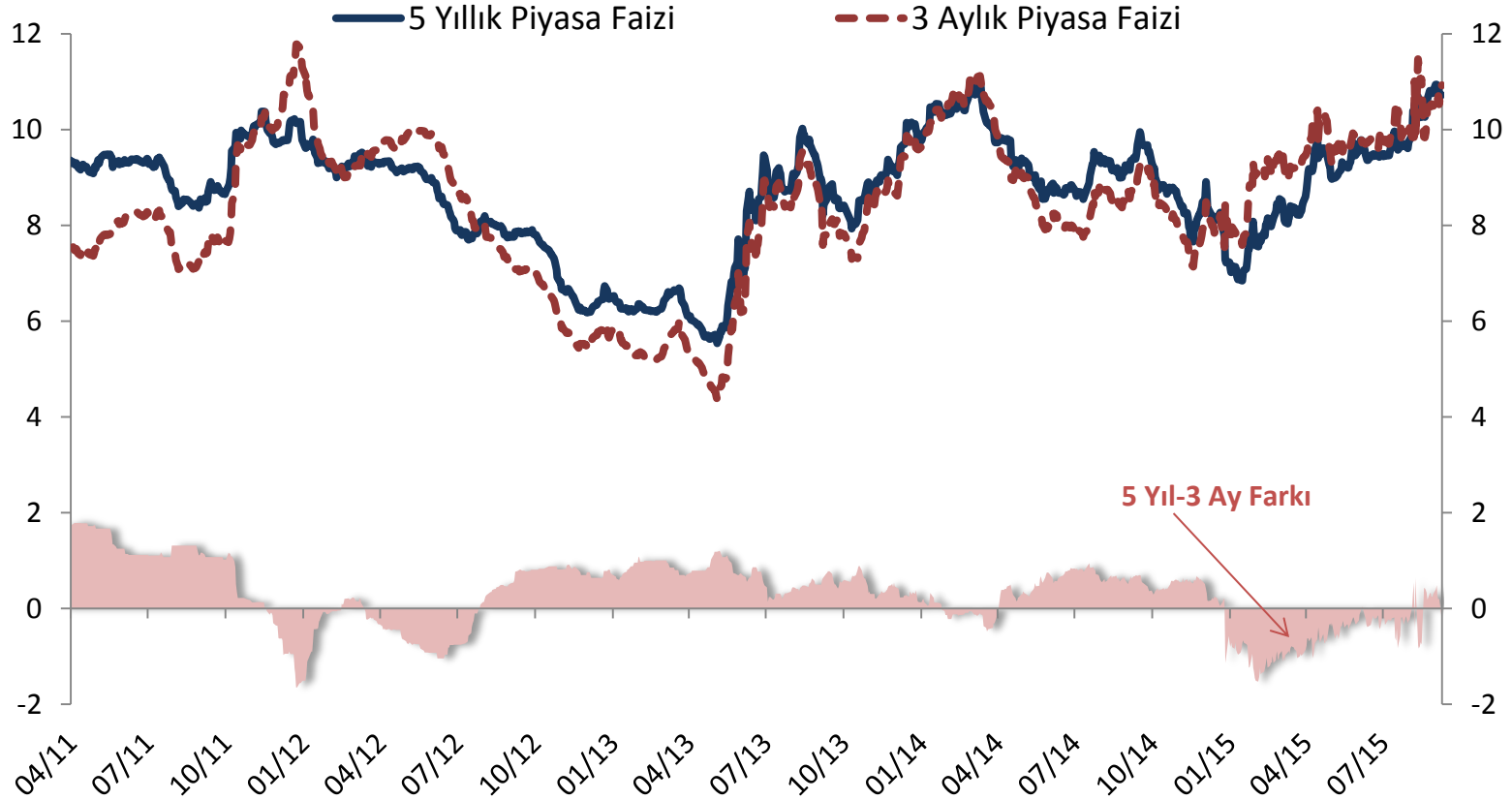

Kaynak: TCMB

Son Veri: : 21 Eylül 2015.

TCMB'nin sıkı likidite politikasının etkisiyle getiri eğrisi yataya yakın konumunu korumaktadır.

Faiz Oranı (Yüzde)

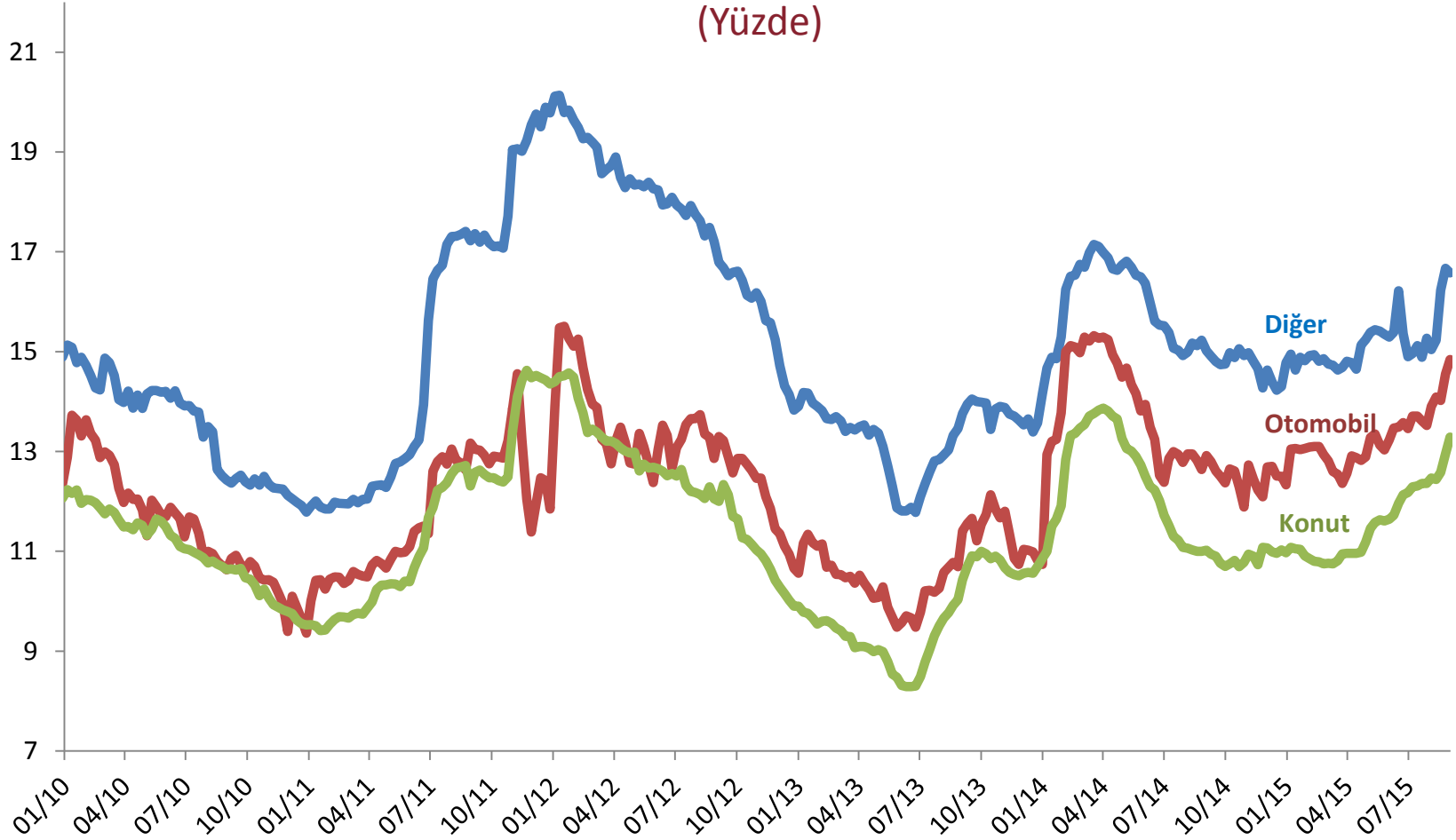

Kaynak: TCMB.

Son Veri: 21 Eylül 2015.

Sıkılaşan parasal koşullar tüketiciler kredisi faiz oranlarına yansımaktadır.

Tüketiciler Kredi Faizleri (Yüzde)

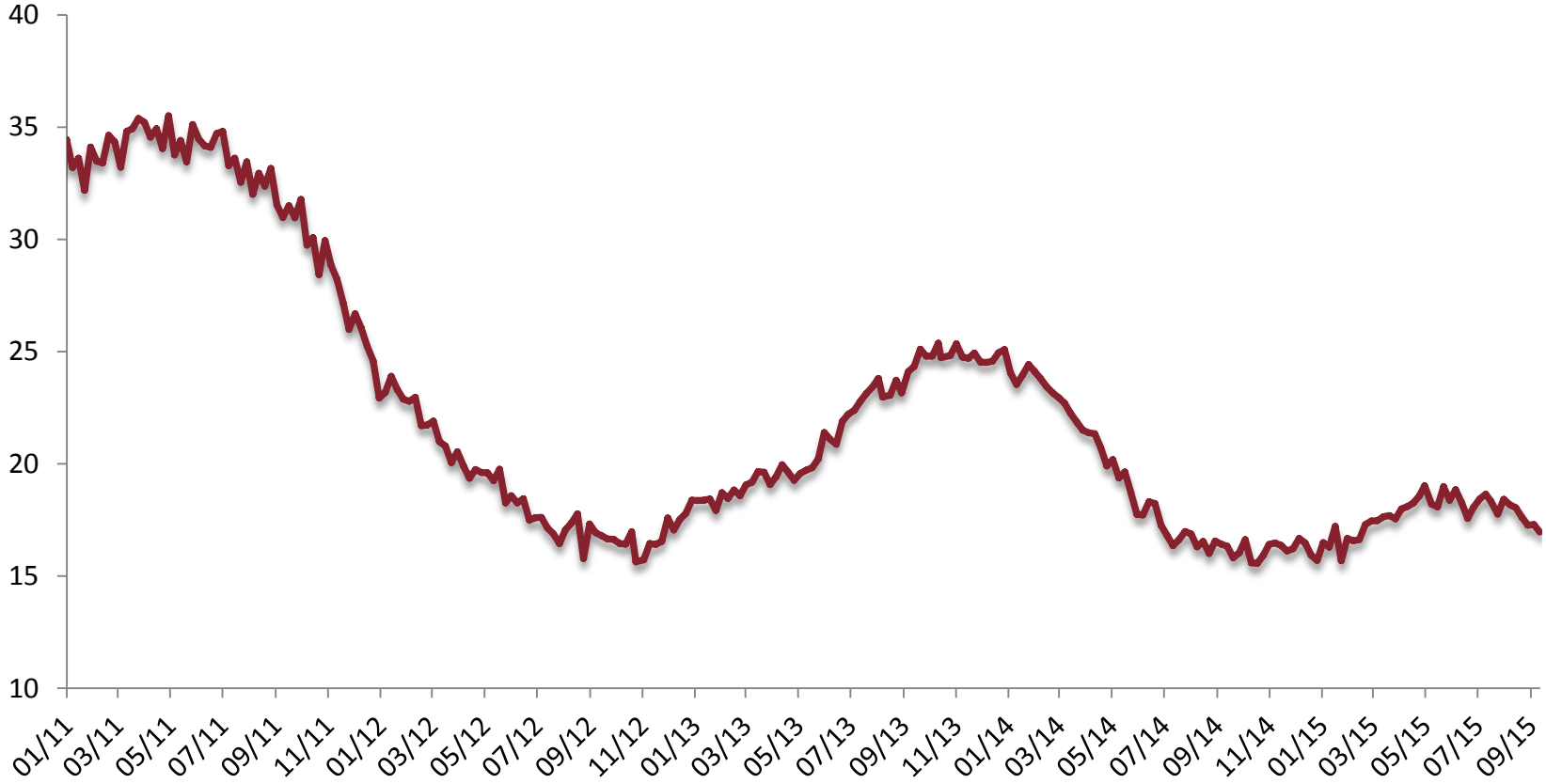

Kaynak: TCMB.

Son Veri: 4 Eylül 2015.

Sıkı para politikası duruşu ve alınan makroihtiyati önlemlerin etkisiyle kredi büyüme hızları makul düzeylere inmiştir.

Toplam Kredi Büyümesi (Yıllık Değişim, Yüzde)

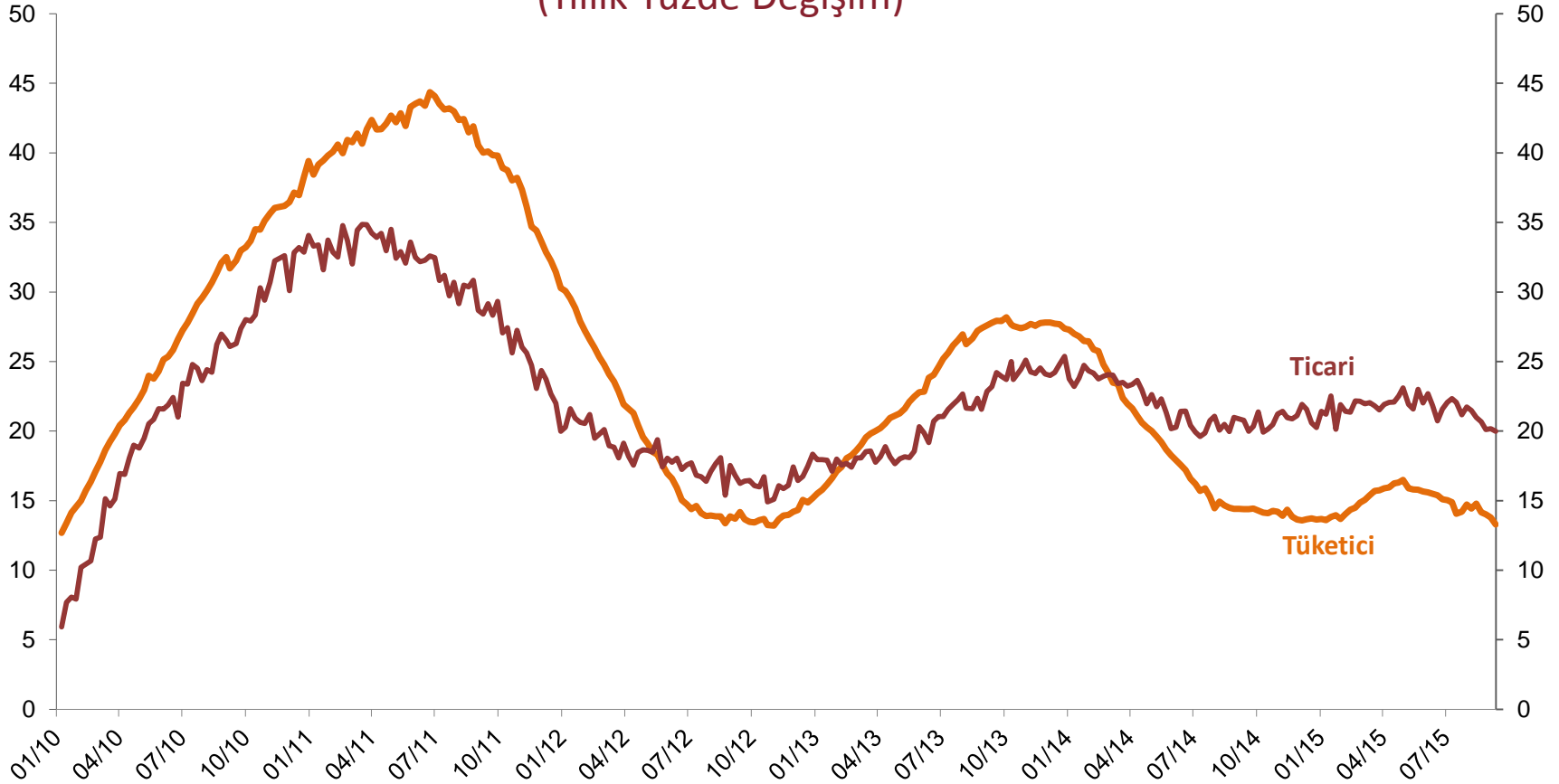

Kaynak: TCMB.

Son Veri: 11 Eylül 2015.
Toplam Bankacılık Sektörü (Katılım Bankaları dahil), TGA Hariç
Kur Etkisinden Arındırılmış.

Ticari kredilerin tüketici kredilerine göre daha hızlı büyümesi fiyat istikrarına, finansal istikrara ve dengelenme sürecine katkı yapmaktadır.

Ticari ve Tüketici Kredi Büyümesi (Yıllık Yüzde Değişim)

Kaynak: TCMB.

Son Veri: 11 Eylül 2015.

Tüm Bankacılık Sektörü (Mevduat bankaları, Katılım bankaları ve Kalkınma/Yatırım bankaları).

Toplam kredilerin TGA oranı ve...

Tahsili Gecikmiş Alacaklar (Yüzde)

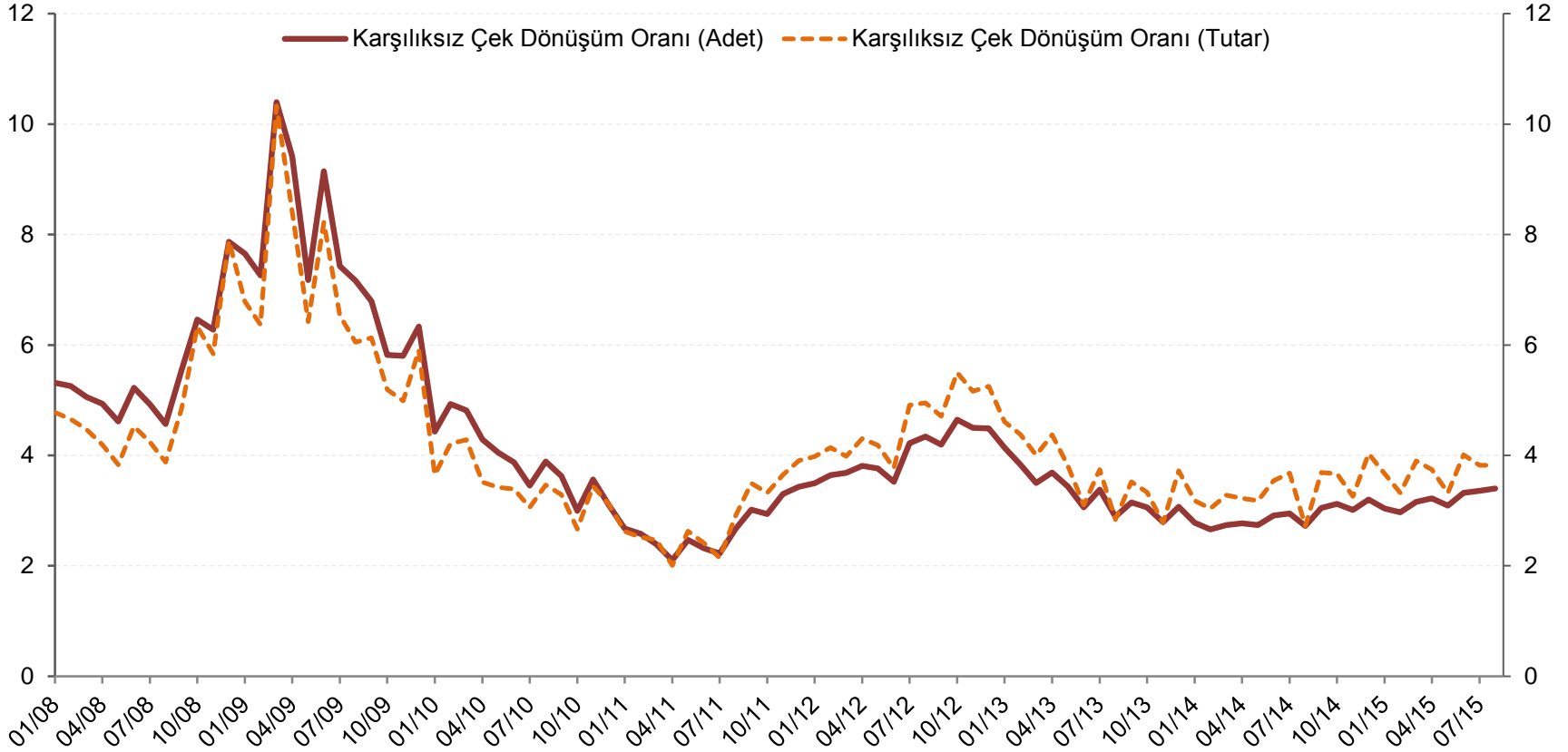
Kaynak: TCMB.

Son Veri: 11 Eylül 2015.

...karşılıksız çek oranları yatay bir seyir izlemektedir.

Karşılıksız Çekler (Yüzde)

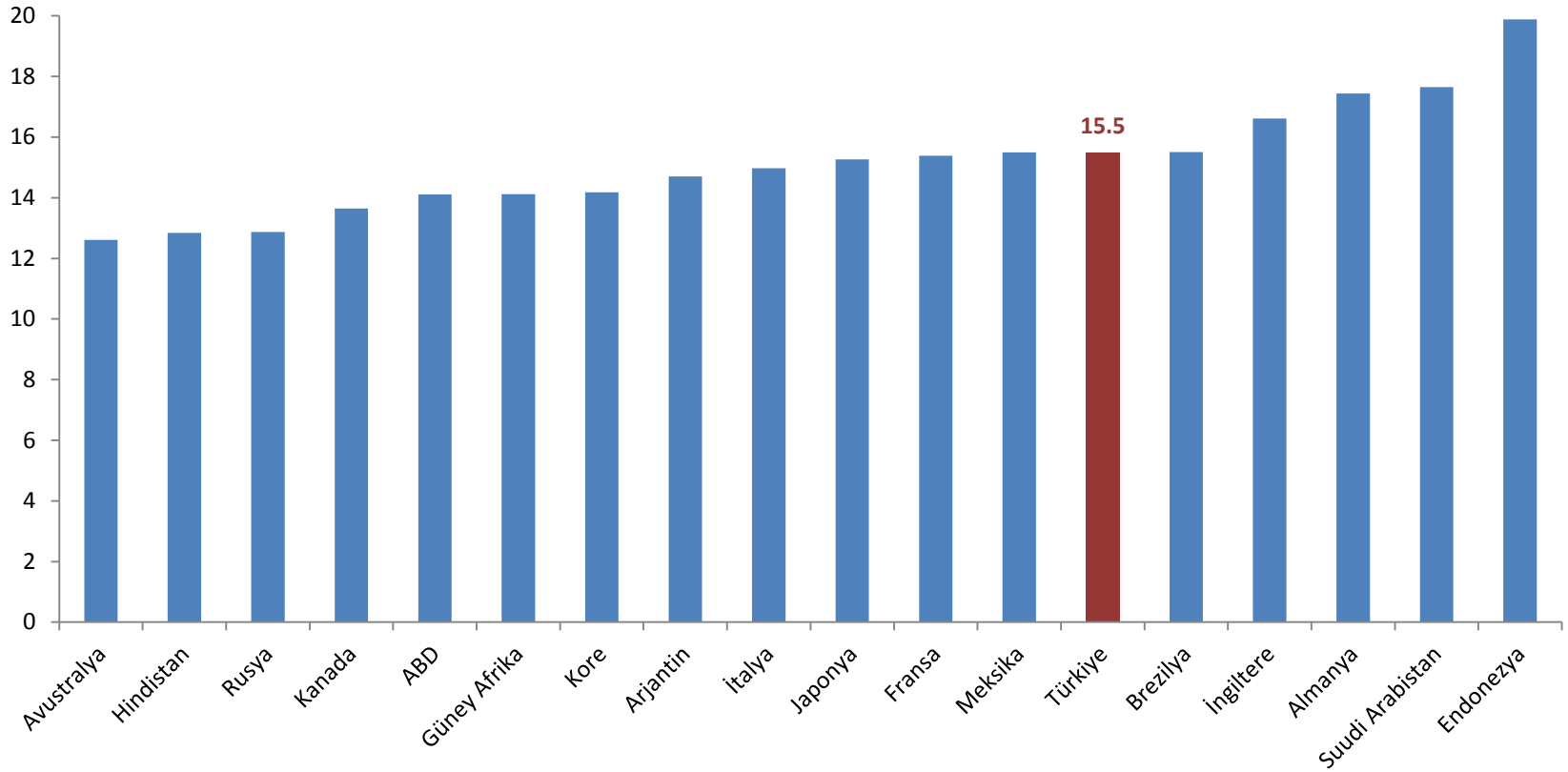
Kaynak: TCMB.

*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.

Son Veri: Ağustos 2015.

Bankacılık sektörümüzün sermaye yeterlilik göstergeleri oldukça yüksek seviyelerdedir.

G20 Ülkelerinde Sermaye Yeterlilik Oranları (Yüzde)

Kaynak: IMF

Normalleşme Süreci Yol Haritası

Türk Lirası Likidite Yönetimi Çerçevesi ve Sadeleşme Adımları

	POLİTİKA	ZAMANLAMA
Faiz Koridoru	Faiz koridoru bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı etrafında daha simetrik bir hale getirilecek ve daraltılacaktır.	Normalleşme Sürecinde*
Fonlama	Hali hazırda piyasa yapıcısı bankalara sağlanan toplam fonlama imkanı, piyasa yapıcı bankaların TCMB'den sağladıkları fonlamanın maliyetini değiştirmeyecek şekilde, haftalık vadeli miktar repo ihalesi limit hesaplarına eklenecektir. Böylece Piyasa yapıcısı bankalara tanınan borçlanma imkanı faiz oranı kaldırılacaktır.	Normalleşme Öncesinde
Teminat Koşulları	Teminat koşulları sadeleştirilecektir.	Normalleşme Öncesinde ve Sürecinde

*Küresel para politikalarının normalleşmeye başlaması ile.

Döviz Likiditesi Önlemleri

	POLİTİKA	ZAMANLAMA
Esnek Döviz Satım İhaleleri	Döviz kuru oynaklığını azaltmak amacıyla döviz satım ihalelerinin esnekliği artırılacaktır.	Normalleşme Öncesinde
Rezerv Opsiyonları	Türk Lirası zorunlu karşılıklara ödenen kısmi faizin yükseltilmesi veya Rezerv Opsiyon Katsayıları (ROK) düzenlemeleriyle finansal sisteme döviz likiditesi sağlanacaktır.	Normalleşme Öncesinde ve Sürecinde
Döviz Depo Piyasası Tedbirleri	Döviz depo limitleri artırılacaktır. Yapılacak düzenlemeler ile finansal sistemin TCMB nezdinde erişebileceği (ROM'daki mevcut döviz depo imkanının toplamı şeklinde olan) döviz likiditesi bankalarımızın gelecek bir yıldaki yurt dışı ödemelerini fazlasıyla karşılayacak seviyede belirlenecektir.	Normalleşme Öncesinde

Finansal İstikrarı Destekleyici Önlemler

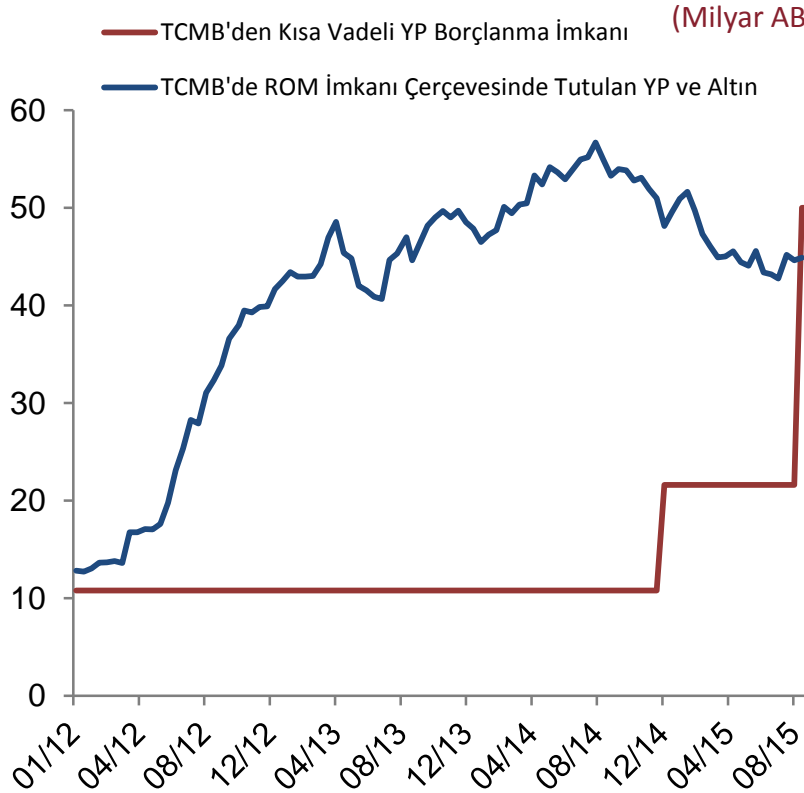
	POLİTİKA	ZAMANLAMA
Yabancı Para Çekirdek Dışı Yükümlülüklerin Vadelerinin Uzatılması	Bankaların mevcut stoklar üzerindeki maliyet yükünü artırmadan sadece yeni yabancı para çekirdek dışı yükümlülükleri için zorunlu karşılık oranları üç yıl dan uzun vadeyi teşvik edecek şekilde belirlenecektir.	Normalleşme Öncesinde
Türk Lirası Cinsi Çekirdek Yükümlülüklerin Desteklenmesi	Gerekli görülmesi durumunda, önümüzdeki dönemde bankacılık sektörünün aracılık maliyetini azaltmak ve çekirdek yükümlülükleri desteklemek için Türk lirası zorunlu karşılıklara ödenen kısmi faiz gözden geçirilebilecektir.	Normalleşme Öncesinde ve Sürecinde
Yabancı Para Zorunlu Karşılıklara Faiz Ödenmesi	ABD doları cinsinden tutulan zorunlu karşılıklara, rezerv opsiyonlarına ve serbest hesaplara ödenen faiz oranı Fed politika faiz aralığının üst bandına yakın seviyelerde tutulabilecektir	Normalleşme Öncesinde ve Sürecinde

TL Likidite Yönetiminin Operasyonel Çerçevesinin Sadeleştirilmesi

- Piyasa yapıcılara sağlanan repo uygulamasına, söz konusu bankaların TCMB'den sağladıkları fonlamanın maliyetini değiştirmeyecek şekilde, son verilmiştir.
  - Piyasa yapıcı bankalara, repo işlemleri yoluyla tanınan borçlanma imkanı faiz oranı uygulaması yerine 1 hafta vadeli miktar ihalesi teklif limitlerinde avantaj sağlanmıştır.
- Teminat koşulları sadeleştirilmiştir.
  - Traşlar, iskonto ve fazla bulundurma oranlarında sadeleşme
  - Türk lirası likidite imkanları için döviz depolarının teminat olarak kullanılabilmesi.

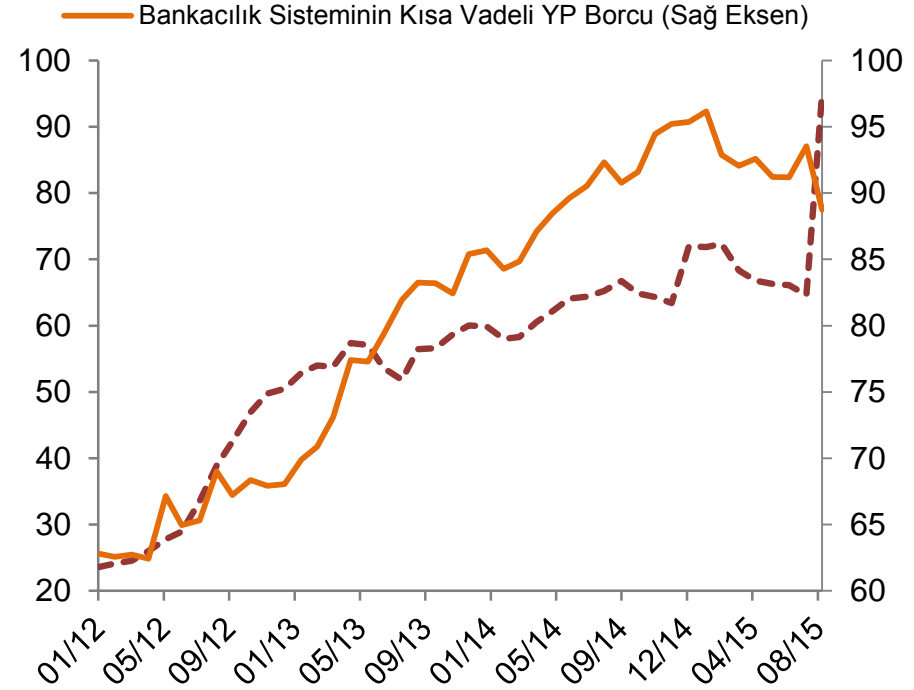
Döviz Likiditesi Önlemleri: Döviz ve Efektif Piyasaları

- TCMB nezdindeki döviz ve efektif piyasalarında işlem yapma limitleri artırılarak bankaların döviz likiditesine erişimi desteklenmiştir.
- Bu çerçevede, bankalara tahsis edilen depo limitleri ile ROM kapsamında TCMB'de bulundurulanan altın ve döviz varlıklarının toplamı, bankaların kısa vadeli borçlarının tamamını fazlasıyla karşılayabilecek seviyeye yükselmiştir.

Kaynak: TCMB

Son Veri: 11 Eylül, 2015.

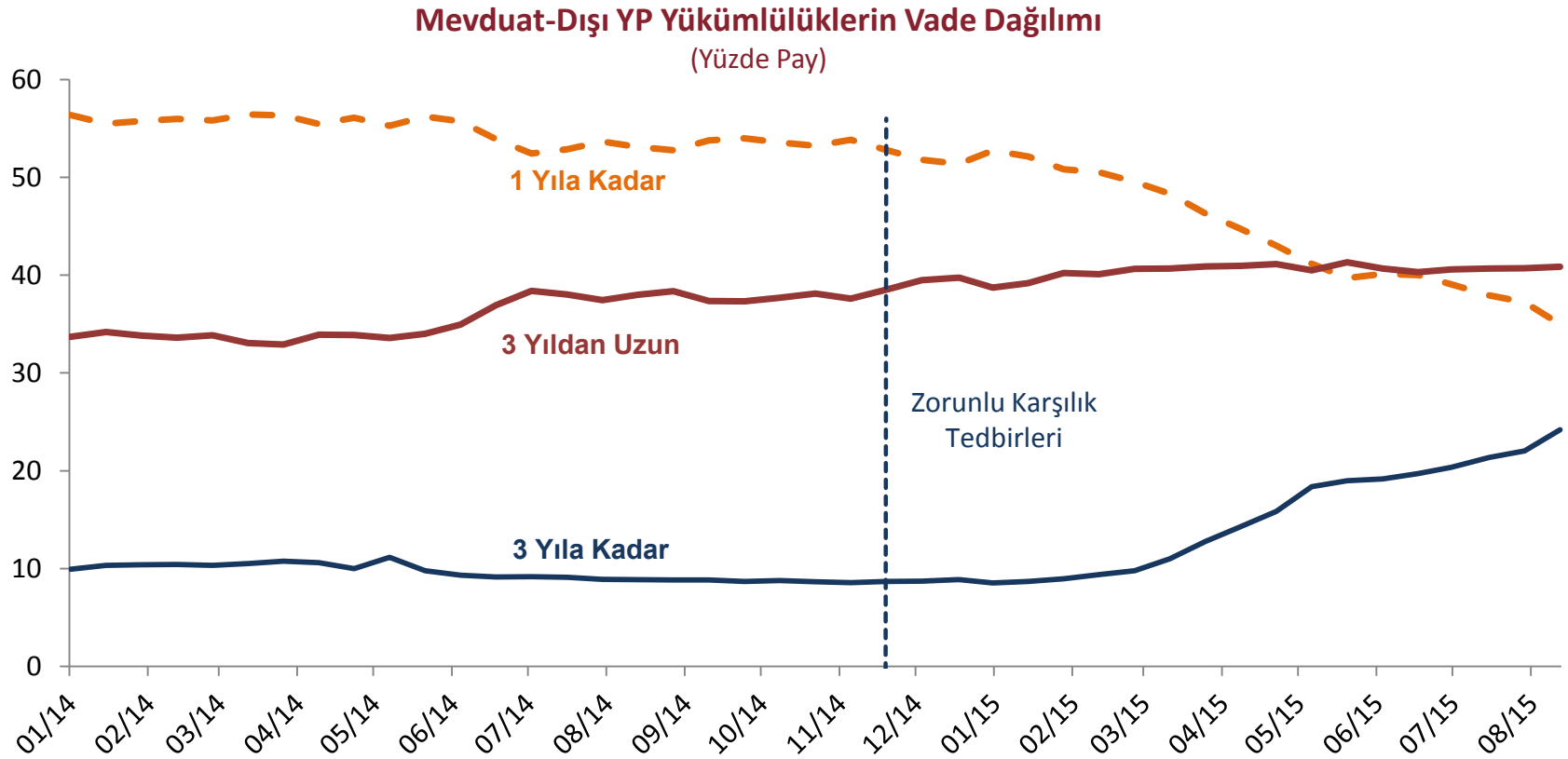
Kaynak: TCMB

Son Veri: 28 Ağustos, 2015.

Finansal İstikrarı Destekleyici Önlemler: Yabancı Para Çekirdek Dışı Yükümlülüklerin Vadelerinin Uzatılması

- Bankaların yeni yabancı para çekirdek dışı yükümlülükleri için zorunlu karşılık oranları üç yıldan uzun vadeyi teşvik edecek şekilde yeniden belirlenmiştir.

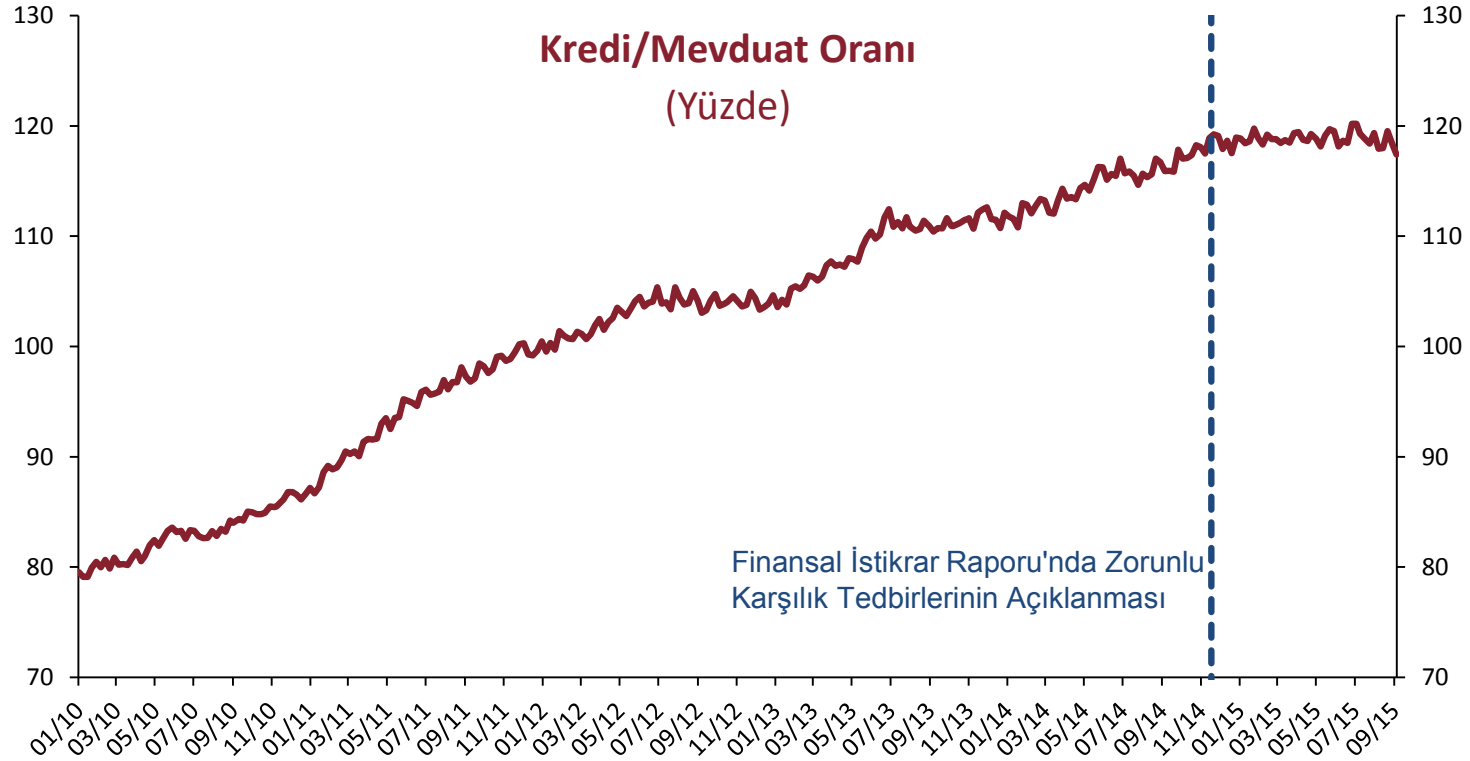

Kaynak: TCMB

Son Veri: 28 Ağustos 2015.

Finansal İstikrarı Destekleyici Önlemler: Türk Lirası Cinsi Çekirdek Yükümlülüklerin Desteklenmesi

- Bankacılık sektörünün aracılık maliyetini azaltmak ve çekirdek yükümlülükleri desteklemek için Türk lirası zorunlu karşılıklara ödenen kısmi faizin yıl sonuna kadar üç adımda 150 baz puan artırılmasına karar verilmiştir.

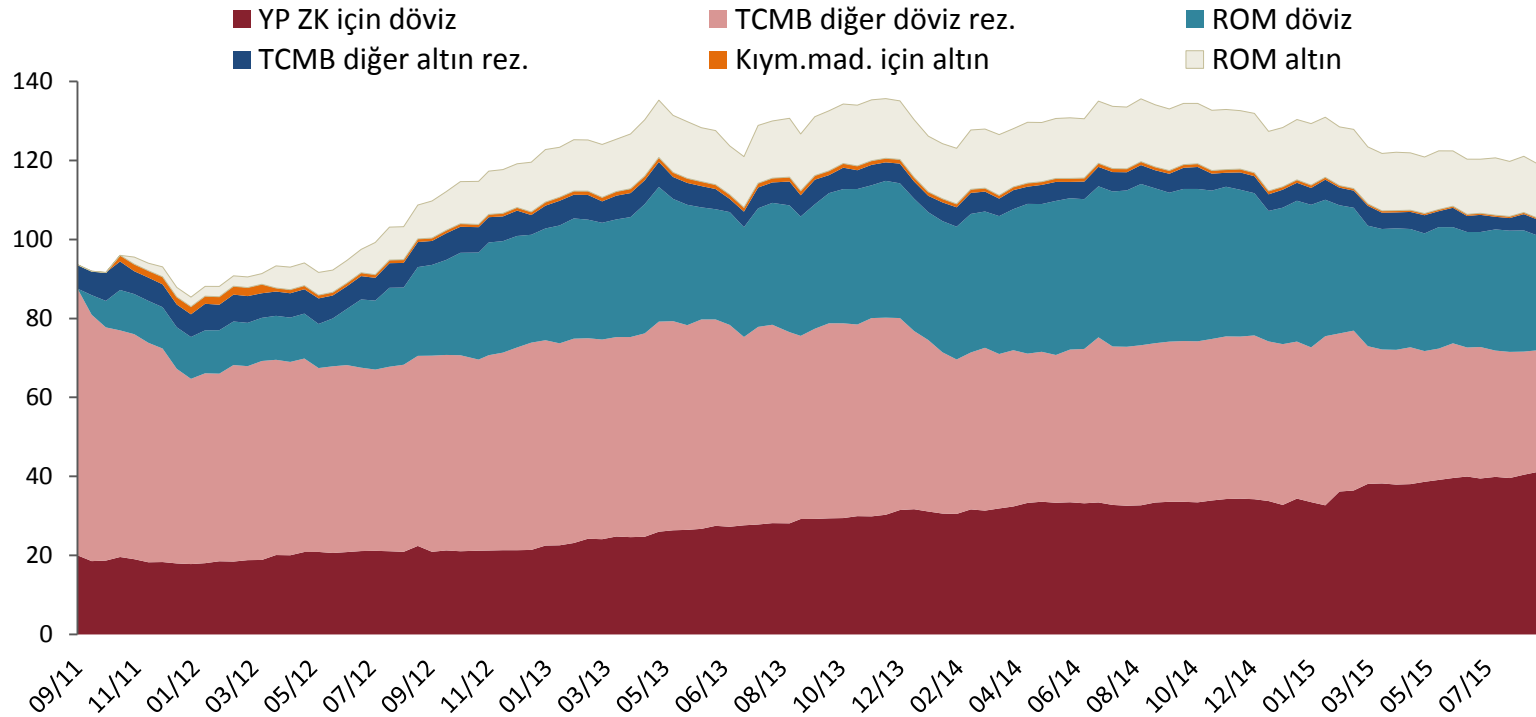
Kaynak: BDDK

Son Veri: 11 Eylül 2015.

Döviz Likiditesi Önlemleri: Zorunlu Karşılık Politikası

- Türk lirası zorunlu karşılıklara ödenen kısmi faizin artırılması finansal sisteme döviz likiditesi sağlarken, çekirdek olmayan yabancı para cinsi yükümlülükler için zorunlu karşılık oranlarının yükseltilmesi rezervleri artırıcı yönde etkileyecektir.

TCMB Rezervleri (Milyon ABD doları)

Kaynak: TCMB

Küresel Para Politikalarının Normalleşme Sürecinde Çalışmalar

- Teminat koşullarının sadeleştirilmesi ve şeffaflaştırılması amacı doğrultusunda bankaların, Merkez Bankası nezdindeki TL ve döviz likiditesi erişimine yönelik teknik çalışmalar tamamlanmıştır.
- Piyasa yapıcı bankalara repo işlemleri yoluyla tanınan borçlanma imkanı faiz oranı uygulaması yerine 1 hafta vadeli miktar ihalesi teklif limitlerinde avantaj sağlanarak piyasa yapıcılığı sistemi desteklenmeye devam edilecektir.

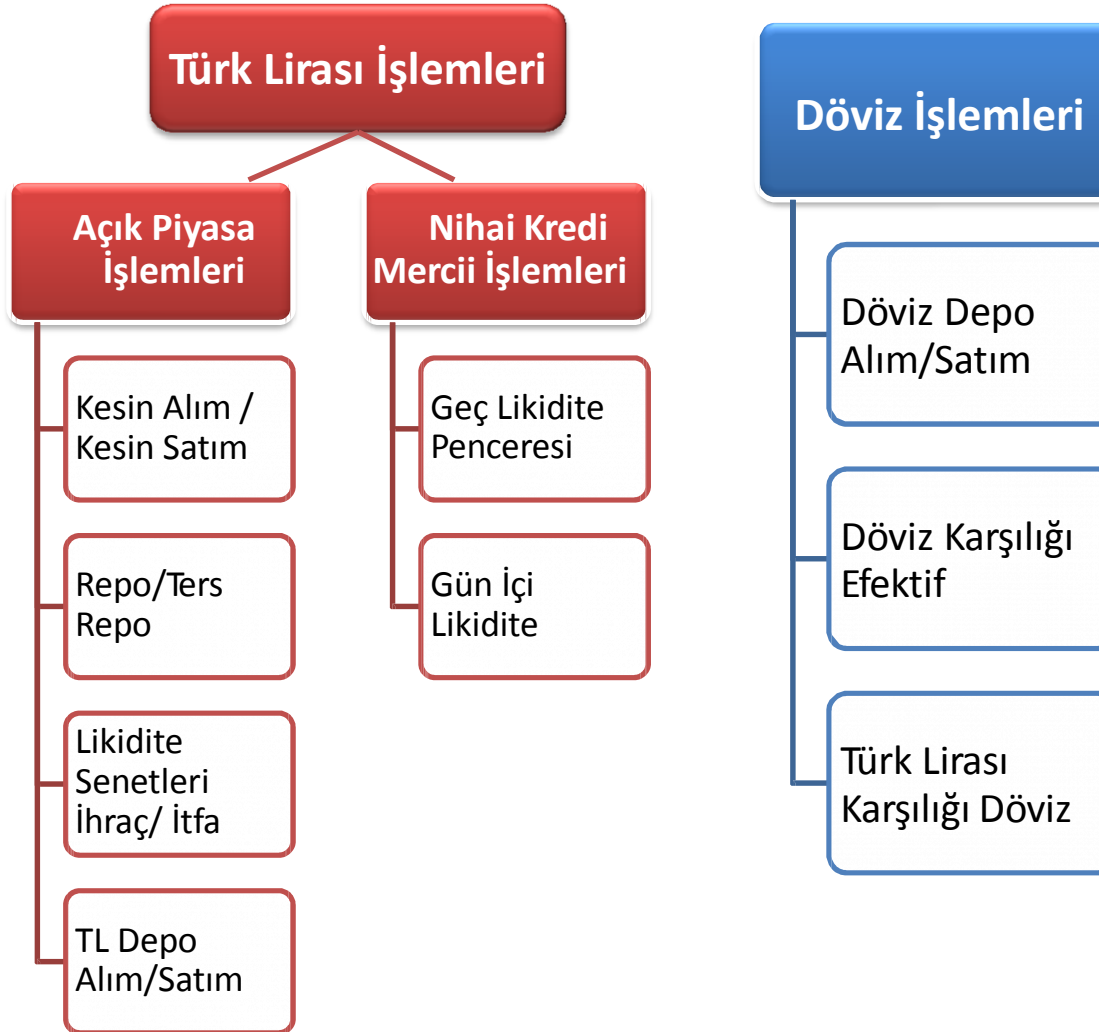
Türk Lirası ve Döviz Likidite Yönetim Araçları

Merkez Bankası, bankaların Türk Lirası ve döviz likiditelerini desteklemek amacıyla;

- Türk lirası cinsi teminat karşılığında Türk lirası,
- Döviz / YP cinsi teminat karşılığında Türk lirası,
- Türk lirası / TL cinsi teminat karşılığında döviz,
- Yabancı para cinsi teminat karşılığında döviz

likiditesi sağlamaktadır.

Türk Lirası ve Döviz Likidite Yönetim Araçları

Teminat Koşullarında Sadeleşme ve Değişiklikler

Tranşlarda Sadeleşme: Fazla bulundurma oranları tüm tranşlar için eşitlenmiştir

İskonto ve Fazla Bulundurma Oranlarında Sadeleşme: Türk Lirası işlemlerde,

- Türk Lirası teminatlar için 13 adet iskonto/fazla bulundurma oranı 2 adede,
- Yabancı para teminatlar için 18 adet iskonto/fazla bulundurma oranı ise 3 adede indirilmiştir

Teminat Döviz Deposuna İlişkin Değişiklik: Türk lirası likidite imkanları için teminat olarak kullanılacak döviz depo alım faiz oranları günlük olarak yayınlanacaktır.

Teminat Koşullarında Sadeleşme ve Değişiklikler

TEMİNAT ÇEŞİTLERİ VE İSKONTO/FAZLA BULUNDURMA ORANLARI

Döviz Depoları % 5

Efektif Depoları % 10

Eurobond,
HMKŞ Tarafından Yurt Dışında İhraç
Edilen Kira Sertifikaları,
Yabancı Bono ve Tahviller,
IILM Kıymetleri % 15

DİBS*, Likidite Senetleri,
HMKŞ* Tarafından Yurt İçinde İhraç
Edilen Kira Sertifikaları 3 yıl (1095 gün)
ve daha az % 10

3 yıl (1096 gün)
ve üstü %20

*DİBS: Devlet İç Borçlanma Senetleri

HMKŞ: Hazine Müsteşarlığı Varlık Kiralama Anonim Şirketi

TL İşlemleri İçin Teminata Döviz Depo Getirilmesi

- ✓ Teminat amaçlı döviz cinsinden sadece 1 ay vadeli depo kabul edilmesine,
- ✓ Döviz depolara ödenecek faiz oranlarının Anadolu Ajansı DV006, Reuters CBTJ ve Bloomberg CBT sayfalarından ilan edilmesine,
- ✓ Bankaların, Merkez Bankasına teminat olarak getirebilecekleri döviz depo tutarına üst sınır belirlenmesine, belirlenecek sınırın banka bazında tahsis edilmesine,

değişikliğin 28 Eylül 2015 tarihinden itibaren geçerli olmasına karar verilmiştir.

Başlangıç aşamasında, TCMB Bankalararası Para Piyasasında bankaların yaptıkları borçlanmanın en az %50'si oranında DİBS ve/veya HMKŞ tarafından yurt içinde ihraç edilen kira sertifikası cinsinden teminat bulundurma şartı korunacaktır.

Özet: Makroekonomik Görünüm ve Para Politikası

- Cari işlemler dengesindeki iyileşmenin Ağustos verisi ile birlikte belirginleşeceği ve yıl boyunca devam edeceği öngörülmektedir.
- Avrupa Birliği ekonomilerindeki talep artışının desteğiyle net ihracatın büyümeye katkısı yılın ikinci yarısında artacaktır.
- TCMB, döviz kurunun etkileri ve enflasyon beklentilerindeki artıştan kaynaklanan riskleri sınırlamak için likidite politikasındaki sıkı duruşunu korumaktadır.
- TCMB, açıklanan “küresel para politikalarının normalleşme sürecinde yol haritası” kapsamında, yakın zamanda geniş bir tedbir paketi uygulamaya başlamıştır.
- Bu çerçevede, para politikası enflasyon görünümüne karşı sıkı, döviz likiditesinde dengeleyici ve finansal istikrarı destekleyici bir duruş sergilemektedir.

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

Türkiye Bankalar Birliği Sunumu

Erdem Başçı
Başkan

29 Eylül 2015
İstanbul